

JÓ Pajtás

2019. I. 31.

73. évf., 3. szám

*Téli örömek a gunarasi
Dózsa György iskolában*

TEMATIKUS JÓ PAJTÁS

Jégmentés?

Lékhorgászat?

Tél az irodalomban?

Az élet titkának hordozója?

Jégszobrok?

Hiányzik-e a tanítás?

Élménydús beszámolók születtek a nyugalmazott pedagógusokat felkereső szajáni hetedikesek tollából.

A hetedik osztályos tananyag része az egyes újságírói műfajok megismerése és elsajátítása. Amikor átvettük a riportot és az interjút, egy nem mindennapi szorgalmi házi feladattal rukkoltam elő. Tanulóim kitörő lelkesedéssel fogadták az ötletet. Feladatuk az volt, hogy párokban készítsenek interjúkat nyugalmazott pedagógusokkal. Ujjongtak, hogy végre egy kihívást jelentő dologban vehetnek részt, terepre mehetnek, kérdezhetnek, fotózhatnak, és kreativitásukat is bevethetik. Nem is

Nosztalgiáztak velük egyet. Mintakérdések és spontán kipattanó ötletek nyomán kérdezték az alanyokat. Természetesen az egykori szakmaválasztás mibenléte, a legnagyobb szakmai sikereik, a legemlékezetesebb iskolai pillanatok is szóba jöttek, valamint, hogy mennyiben hiányolják a tanítást, és mennyire tudják élvezni a nyugdíjas éveket. Élménydús beszámolók születtek, melyeket felolvastak a csoportok, én pedig értékeltem munkájukat. Megjegyezték, hogy kitűnő és szerethető embereket ismertek meg, akikkel eddig még egy szót sem váltottak, de a jövőben már messziről fognak köszönni nekik. Vendégszeretűket és egykori iskolás történeteiket pedig egy életre a szívükbe zárták.

Bába Csilla magyartanárné,
Móra Károly iskola, Szaján

gondolkodtak sokat. Leszervezték a találkozót, kérdezték bőségesen, és fotókat készítettek az interjúalanyokkal. Egykori tanügyi dolgozókhöz látogattak el, akik már évek óta otthoni környezetben élik mindennapjaikat.

Ha tél, akkor hó és jég

Ígéretünkhöz híven mai számunkat a jégnek szenteltük. Sokan talán már megelégtették a telet, mások ugyanakkor nem tudnak betelni. Bárhogya is, ha tél, akkor hó és jég, úgy az igazi. Abban bízunk, hogy valóban sok érdekességet találtak e heti lapunkban erről az egyszerű, fagyos képződményről. Be kell vallanunk, hogy sok mindent így sem sikerült elmondani a jégről, de reméljük, lesznek olyanok, akik ennyivel sem érik be.

Címoldalunkra a gunarasi Dózsa György iskola tanítás után hógolyózó diákjai kerültek, akiket decemberben kaptunk lencsevégre. A fényképezkedéssel járó pózolás idejére persze a hőcsata elült, csupán a piros arcok árulkodnak a pár perccel korábbi játékok hevééről.

Címoldali fotó: Nagy Magdolna

A jegesmedve

Bundás halász áll a jégen,
talpas, tenyeres.
Se hálója, se varsája,
megís halra les.

Ladik nélkül megy a vízre,
hullámokra dől,
gumiruha nélkül
bátran víz alá merül.

Tátogató ezüsthallak
seregébe csap,
a víz csattan,
nyelve csetten,
nyeli a halat.

Jégországban jég a háza,
jég az ablaka,
párát fújó fehér kályha
a mackó maga.

Karmos mancsát
hasra téve ott elszundikál,
s morgolódik,
hogya kívül jajgat a sirály.

Nagy László

ZABHEGYEZŐ

Iskolák vagy versenyistállók?

A tavasz közeledtét (bár amikor ezeket a sorokat írom, éppen havazik odakinn) nem a fák, nem a tavaszi virágok vagy a szerelmesek, de nem is a költöző madarak érzik meg először, hanem azok a sasszemű tanárok, akik biztos kézzel csapnak le minden gyerekre, aki valamilyen versenyen esélyesként indulhat. Lehet számolni, osztani, szorozni, egyezkedni és sakkozni: nem ütköznek-e a versenydőpontok, kapnak-e szabad tanyát a felkészítőre, szabad lesz-e az iskola szolgálati kocsija, vagy egy szülőt is meg kell kérni...

Hasonlóan remek szimattal rendelkeznek azok az ambiciózus diákok, akik felsorolják a tanárjuknak, hogy ők márpedig olvasási, beszéd-, helyesírási, nyelvhelyességi, prózamondó, szavaló- és irodalmi, fizika-, matematika- és gimnasztikaversenyen is megmérettették tudásukat. A tehetség felismerése, a tehetséggondozás minden tanár egyik legfontosabb felelőssége. A tehetség kibontakozása nem egyszerűen diplomákat és jó osztályzatokat jelent, hanem a szellemi, lelki kiteljesedést is segíti. Már, ha jól csinálják.

Ha a tanulás öröme, a sikerélmény nem kopik ki mögüle, és nem pusztá teljesítményhajhász robotmunka válik belőle. Kiállni, versenyhelyzetben helytállni – ehhez bátorság kell. A kudarc elfogadása pedig nem mindig könnyű munka, ahogyan a sikert is fel kell tudni dolgozni.

A kikapcsolódásról sem szabad azonban megfeledkezni. A különörák és a tanítás, a házik és a netes kutatómunka mellett egy jó séta, egy értelmetlennek tűnő félórás heverészés és semmittevés is segít. Bizonyára nagy dicsőség, ha valakit az iskolában a generáció diákjának választanak, de ugyanannyira hasznos élvezni a gyerekkort is. Tanulni, nos. Azt meg lehet becsülni anélkül is, hogy túlhajszolnánk magunkat. A jó pap is holtig tanul – tartja a mondás. Manapság pedig mindannyian ennek a jegyében élünk, akár tetszik, akár nem. Éppen ezért talán azok járnak legjobban, akiknél megmarad a tanulás kihívásnak, vonzó tevékenységnek, nem pedig kötelező rossznak.

Herédi Károly

Ismét őseink zenéjét ünnepelték Szenttamáson

Tizenhetedik alkalommal szervezték meg a szenttamási Sportcsarnokban az Őseink zenéje elnevezésű népzenei rendezvényt január harmadik szombatján. Zenekarok, táncosok szórakoztatták a szépszámmű közönséget. A közös nevező a magyar népzene ezen a rendezvényen is, amit oly sokan oly nagy szeretettel művelnek a Délvidéken is.

A rendezvény fiatal zenészeknek, zenekaroknak és táncosoknak is kitűnő megmutatkozási lehetőséget nyújt, ezenkívül ismerkedést, barátkozást is. Fellépett az alig egy éve alakult szenttamási Bódorka leánykórus, magyarkanisztai és horgosi táncgyűttesek, valamint Csonka Ferenc és zenekara, Bakos Árpád és barátai, valamint a pancsovai Csörömpölő zenekar. A csaknem háromórás rendezvény ezúttal is jó hangulatú táncházal zárt.

Kép és szöveg: N-a

Jó hangulatban indult a táncház

A Bódorka leánykórus Szenttamásról

Milyen pompás is tud lenni a páros tánc!

Negyedéves cserkésztevékenység Bácsfeketehegyen

Vajdaság-szerte egyre ismertebbek a magyar cserkészek, mivel az ifjúságnevelő mozgalom sokrétűsége által együttműködik az egyházakkal, iskolákkal, ifjúsági szervezetekkel, ugyanakkor önálló szervezatként is jelen van. A Vajdasági Magyar Cserkészszövetség csapataiban ifjúságnevelő tevékenységek zajlanak, játékosan tanulnak. 2018 őszétől a bács-

feketehegyi 5-7. osztályos gyerekeknek is lehetőségük nyílt megismerkedni mindezekkel. Havonta legalább egy foglalkozás zajlik regős, azaz kézműves, népi játékos tematikával.

Az első foglalkozást októberben tartottuk Török Gabriellával, aki ugyan Szabadkán végzi tanulmányait, de lelkesen hazajár hétfévente, és készül a találkozókra. Az ismerkedős játékok mellett a gyerekek megismerkedhettek a cserkészlet öttusájaként emlegetett alappillérekkel (a hit ápolása; embertársi szolgálat; hazaszeretet; természetben élni; egészséges életmód), vagyis azzal, amire a cserkészlet épül. A továbbiakban sem maradtak el a játékok, népi játékok, valamint a cserkészlet kezdeteivel, köszönéssel, tiszteltetéssel ismerkedtek meg. A kézműves tevékenységek során készítettünk üdvözlőlapokat, karácsonyi képeslapokat, nevezéssel is zajlott, illetve pohárfestés.

Utóbbi ügyesség jellegzetesen ránk vall, mivel a finom tea lassan a bácsfeketehegyi alakuló

csapat védjegyévé válik – nem telik el úgy foglalkozás, hogy ne fogyasztanánk ízletes gyógy-növényteát valamilyen sütemény kíséretében.

Szabó Bernadette

Szerte a nagyvilágban, ahol csak élnek magyarok, megünnepelik január 22-én a magyar kultúra napját. Kölcsey Ferenc ezen a napon fejezte be 1823-ban a Himnusz kéziratát. Óbecsén zsúfolásig megtelt a Petőfi Sándor Magyar Kultúrkör színházterme a magyar kultúra napja alkalmából rendezett ünnepségen. A Himnusz közös elneklése után a hangulatot fokozta **Károlyi Egon**, a Petőfi iskola nyolcadikos, aki elszavalta a költeményt. Nem mellékes, hogy Egon decemberben első lett Szabadkán a Himnusz szavalóversenyen. Ezután **Szerda Balázs** történetész, a Fokos zenekar oszlopos tagja köszöntőjét hallhattuk, melyben méltatta a költeményt.

Ha a Biblia a könyvek könyve, a Himnusz az énekek éneke. A zene ott kezdődik, ahol a szavak hatalma véget ér. Az éneklés a beszéd, a szavak zenévé magasodása, a hangunk pedig legősbibbi, legbensőségesebb hangszerünk – hallottuk a többi között.

A műsorban az óbecsei Petőfi Sándor Magyar Kultúrkör népdalénekesei léptek föl **Cseszák Korcsik Anikó**, **Cseszák Balázs** és **Cseszák Zsombor**, **Kisimre Szerda Anna** és **Szerda András** vezetésével, akik már hosszú évek óta ápolják kultúránkat, és nem egyszer bizonyítottak határon innen és túl. Élmény volt hallani, látni a Pendely, a Csicsörke, a Csincsele énekcsoportokat, a Csobolyó legénykórust, a Csörögi fiúkórust, a Szelence leánykórust, a Dúdoló asszonykórust, a Botra férfikórust, a Kis-Becsei Vonós Bandát, s a tavalyi Fölzszállott a páva, a döntők döntőjének győztesét, a Fokos zenekart. A közönség vastappsal jutalmazta őket.

A fellépőket is kifagattuk.

A harmadikos **Gondos Réka**: Két éve járok a kultúrkörbe, néptáncolok, éneklek a Csicsörke népdalcsoportban. Itt szerettem meg velem Anikó a táncolás mellett az éneklést is. A népdalokon kívül most erre az ünnepségre tanultuk meg mindannyian a Himnuszot is.

A szintén harmadikos **Koncz Villó**: Én már kiskorom óta járok néptáncolni, s most már a Kisbecsben táncolok, s tánc közben énekelünk is, így szerettem meg a népdalokat. Jó együtt énekelni a barátokkal. Otthon már a két-éves kis húgomat is tanítom néptáncolni, népdalokat énekelni. Szóltam az érdekében, hogy ő is jöhet a kultúrkörbe...

Teleki Ágnes, negyedik: Négy éve éneklek, táncolok a kultúrkörben, nagyon szeretem, s már sok szép eredményt értünk el a Szőlő, síp, szőlő! vetélkedőn.

Mondd meg, mit dalolsz, megmondom, ki vagy!

Kodály Zoltán szellemében ünnepelték Óbecsén a magyar kultúra napját

A Himnuszot együtt énekelte az összes fellépő

Az ötödikes **Prosić Katarina**: Már kiskorom óta éneklek, az óvónéni, a tanító néni szeretett meg velem az éneklést. Itt a kultúrkörben néptánc közben énekelünk is, s itt szerettem meg igazán a népdalokat.

Tarján Orsolya, hetedik: Nyolc éve járok a kultúrkörbe, most a Csincsele énekcsoportban éneklek. Anikó szeretett meg velem az éneklést. Szeretek próbákra járni, mert táncolok is a Petrencé néptánc csoportban. Ott vannak a barátaim, s ezek a táncpróbák mindig vidáman telnek.

Koncz Antóni, hatodik: Már óvodás korom óta éneklek, táncolok. Állandóan dudorászom. Az is jó, hogy bárhol lépünk fel, mindig szép eredményt érünk el. Ha befejezem a nyolcadik osztályt és ha felnövök, akkor is visszajárok ide.

Szerda Balázs történetész, a Fokos zenekar oszlopos tagja: A népzene születésemtől fogva velem volt, pontosabban én vagyok vele azóta. Édesapám és nagynéném ugyanis a Batyu zenekar tagjai voltak, ami a Délvidék első népzenekezekeinek egyike volt. A próbáik gyakran nálunk zajlottak, így a beszéddel párhuzamosan tanultam meg népdalokat énekelni. Később néptáncra kezdtem járni a kultúrkörbe, népdalokat énekeltem, és hegedülni kezdtem a zeneiskolában.

Hegedülni nem szerettem, sokkal inkább lettem volna gitáros. A zeneiskoláért sem ugráltam, amit végül úgy tudtak velem „befejeztetni”, hogy édesapám megígérte, az utolsó sikeres vizsgám után megajándékoz egy gitárral. Így is történt. Gitároztam, ekkortájt alakult meg az első rockzenekarom, majd nem sokkal később a második, énekelte versekkel is ekkor kezdtem foglalkozni. 17-18 éves voltam, amikor a népzene „feltört bennem a mélyből”, a 2008-ban alakult Csikos zenekar tagja lettem, tamburakontázni, brácsázni tanultam. Talán ekkor vette át felettem a hatalmat a népzene. 2010-ben néhány tagcserevel a Csikosból alakult meg a Fokos zenekar, mely az elmúlt 8 évben szép eredményekkel büszkélkedhet: muzsikáltunk már Bécsben, Stuttgartban, Ludwigsteinben, Ulmban, Frankfurtban, Rustban, a finnországi Tamperében jártunk stb.

Emellett természetesen nagyon sokat muzsikálunk itthon, a Délvidéken is, valamint az egész Kárpát-medencében.

Köszönet illeti a tanárokat és oktatókat, a szülőket, mindazokat, akik sokat fáradoznak azért, hogy kultúránk tovább éljen a gyermekeinkben.

Koncz Erzsébet

A Csicsörke énekegyüttes

A Becsei Vonós Banda

Igazi szenzációnak számított a vulkánmakett

Pillanatképek a szabadkai Kizúr István Általános Iskola Tudományos fesztiváljáról

Gyerekszivajtól volt hangos a szabadkai Kizúr István Általános Iskola tornaterme január 19-én. A Festival nuke, vagyis Tudományos fesztivál elnevezésű rendezvényen a kiállítók az iskola tanulói és tanárai voltak. Ahány asztal, annyi tantárgy – így is mondhatnánk, hiszen sok érdekesség várta a jövődöbéli elsősöket. A nagycsoportos óvodások szülei és nagyszülei kíséretében érkeztek, ám nemcsak ők jöttek el, hanem a szombati tanítási napot kihasználva az iskola alsós és felsős diákjai is. Trambulín, kézenállás, fogócska, makettek, nyelvi játékok, mesék, érdekes kísérletek várták az érkezőket. A magyar nyelv és irodalom tantárgy asztalánál az 5. d osztály diákjai Petőfi Sándor *Arany Lacinak* című versével készültek. Eljátszották és megjelenítették az ismert költeményt a kíváncsi óvodásoknak. Az ötödikes tanulókat **Szécsényi Nelli** magyartanárnő készítette fel. A látogatók megtanulhatták azt is, hogy milyen módon kell elkészíteni a szénsavas üdítőt. A gyermekek kíváncsian nézték végig, ahogyan a kémiantanárnok és a felsős diákok elvégzik a kísérletet, amelyet otthon, a saját konyhánkban is kipróbálhatunk. Csak egy kis cukor, citromsav, szódabikarbóna és egy csipetnyi ízaroma kell hozzá. A csokiszökökút is nagy népszerűségnek örvendett, mivel az arra járók belemártogathatták a felkockázott almákat, és jóízűen el is fogyaszthatták a csokoládéval megédesített gyümölcsöket. A vulkánmakett igazi szenzációnak számított a legkisebbek körében, hiszen a Kizúr István iskola diákjai elérték, hogy

kitörjön a tűzhányó. A német és az angol nyelvű dalocskák is nagyon szépek voltak, hiszen a felsős tanulók és a nyelvszakos tanárok kesztyű- és ujjbábok, valamint készségfejlesztő játékok segítségével kötötték le az arra járó gyermekek figyelmét.

Leszögezhetjük, hogy a rendezvény minden korosztály számára hasznos kapcsolódásnak bizonyult, mert csupán mosolygó, kacagó gyermekeket látott az, aki betért az iskola tornatermébe.

Kép és szöveg: Szalma Brigitta

Az 5. d osztály tanulói jókedvűen várták a kiállítás látogatóit

Pitagorasz tétele is több gyermek figyelmét lekötötte

Játékos nyelvtanulás az iskola angoltanárnökjével

A zentai Bolyai Farkas Alapítvány 2018. évi képzőművészeti pályázatára 182 alkotás érkezett. A Mesél a szőke Tisza című pályázati felhívásra óvodások, általános és középiskolások jelentkeztek, és többféle nézőpontból közelítették meg a folyót. A szakértők 60 pályaművet ajánlottak kiállításra, és 15-öt jutalmaztak. A közönség a zentai Tisza-part – Alvég Helyi Közösség nagytermében nézhette meg a legizkisebb alkotásokat.

A legjobb alkotásokat az óvoda korcsoportban Mucsi Lili (Margaréta óvoda, Zenta) és Tóth Norbert (Cinege óvoda, Felsőhegy), az 1. és 2. osztályos korcsoportban Balla Janka (November 11. iskola, Zenta) és Randovity Tiana (Csokonai iskola, Felsőhegy) küldték be. A 3. és 4. osztályos korcsoportban Szuromi Lara (Csokonai, Felsőhegy), Perdi Sarolta (Csokonai, Felsőhegy) és Csernák Patrik (Csokonai, Felsőhegy), az 5. és 6. osztályosoknál Urbán Viktória (Emlékiskola, Zenta) és Tót Szabolcs (Csokonai, Felsőhegy), a 7. és 8. osztályos korcsoportban pedig Pető Sára (November 11. iskola, Zenta), Horváth Csenge (November 11.

Mesél a szőke Tisza

A topolyai Kodály Zoltán Magyar Művelődési Egyesület Szivárvány szakkörének díjazott alkotása, melyet másodikos, negyedikes és ötödikes gyerekek készítettek

iskola, Zenta) és Bakos Réka (Kókai Imre Általános iskola, Temerin) voltak a legjobbak. Két csoportmunkát is díjaztak, a zentai Szivárvány

óvoda végzős csoportja és a topolyai Kodály Zoltán Magyar Művelődési Egyesület Szivárvány szakkörének munkáját.

Ösztöndíjas testvérpár

Többek között egy felsőhegyi testvérpár, a hetedikes **Fajka Zsóka** és a középiskolás **Viktor** is kiérdemelte a közelmúltban az Emberi Erőforrások Minisztériuma által elindított, a Nemzet Fiatal Tehetségeiért Ösztöndíjat, amelynek elsődleges célkitűzése az anyaországban és a külföldi területeken a tehetséges fiatalok és családjaik megsegítése.

A felsőhegyi testvérek közül a fiatalabbik, Zsóka a néptánc, az iskolai versenyek, a sakk és a gitározás terén jeleskedik, bátyját, a zentai Bolyai Tehetséggondozó Gimnázium és Kollégium harmadikos diákját pedig az informatika, a fotózás és a filmezés érdekli.

Hhzs

Megújul az iskola Torontáltváshelyen

Az elmúlt egy év alatt jelentősen javultak a tanulási feltételek a dél-bánati Torontáltváshelyen (sokan úgy ismerik: Debelyacsa) általános iskolájában. Felújították a tornatermet, bevezették az elektronikus naplót, interaktív táblát kaptak.

Az iskola 406 tanulóval a dél-bánati régió legnagyobb kétnyelvű iskolája, amelyben 150 magyar ajkú diák tanulhat anyanyelvén. **Vidrács Krisztina** igazgató elmondása szerint naponta követik mind a hazai, mind az anyaországi pályázatokat, hiszen van még tennivaló az iskolaépületen.

Dél-Bánát legnagyobb kétnyelvű iskolája

– Huszonnégy tagozatunk van, három párhuzamos osztállyal, kettő szerb és egy magyar nyelven. Az iskolai tevékenységeken kívül – ami jellemző ránk, és amire büszkék vagyunk – nagyon sok szakkör működik. A tanárok többsége törekszik arra, hogy minél gazdagabb programokat biztosítson diákjaink számára. Így közkedveltek a képzőművészeti szakkörök, a sporttevékenységek, de ugyanúgy a drámapedagógiai szakkörök is – mondta.

Az iskola diákjainak a kezdeményezésére több jótékonyági akciót szerveztek. Nemsokára befejeződik egy akció, melynek keretében elektronikus hulladékot gyűjtenek és értékesítenek, majd a pénz szekrények vásárlására fordítják.

Bakator János osztálytanító elmondása szerint nem olyan régóta használják az iskolában az interaktív táblát is, ezáltal is igyekeznek korunkhoz illő feltételeket teremteni az iskolában. **Szenti Zsolt** műszaki tanártól megtudtuk, hogy immár a hagyományos naplóval párhuzamosan vezetik az elektronikus naplót is. Ha minden a terv szerint halad, akkor a következő tanévtől már csak elektronikus naplót vezetnek.

Tartományi támogatásból tavaly felújították az iskola tornatermet. A Vajdasági Baráti Egyesület támogatásával az idén egy osztályterem felújítását tervezik, és egy interaktív táblát is vesznek.

Kép és szöveg: Kecskés István

Díj Litvániából

A szabadkai EmArt Műhely növendékeinek munkái gyakran távoli pályázatokra is eljutnak, de csak akkor szerzünk róluk tudomást, ha díjazzzák az alkotások valamelyikét. Legutóbb Litvániából érkezett jó hír, a 15. alkalommal meghirdetett Szláv tavasz elnevezésű képzőművészeti pályázaton Uglík Auróra és Mia Leković alkotását díjazták. A képen Auróra munkája látható.

TUDÓSÍTÁS

Tornaóra az udvarban

A második félévben is gyakran megörvendeztet bennünket a hó, így a tornaórát lehet a szabadban, az iskolaudvarban tartani. A szabadkai J. J. Zmaj iskola 1. c osztálya is remekül szórakozott a múlt heti hóban. Tanító nénijük javaslatára hóemberkészítésben versenyeztek. Csoportokban dolgoztak, és gyúrták a havat. Igaz, pici hóemberek születtek, de nagyon élvezetes volt a játék, a tornaóra.

Feleltem...

Egyik nap az iskolai küsszűnet alatt mindenki csak szórakozott.

Egyszer csak becsőnetnek. Mindenki hallja, de nem igazán érdekel senkit sem. Pár perc múlva belép a biológianár a terembe, de alig akad olyan, aki észreveszi. Amikor a tanárnő az asztalhoz odavágja a naplót, egyszerre mindenki felrezen, majd a saját helyére rohan. Mérgezen végigné az osztályon, majd közli velünk, hogy ma felelés, mivel rendetlenül viselkedtünk. Hirtelen mindenki a füzetét bújja. A tanárnő pedig a naplót lapozgatja, majd felszólít engem. Amikor meghallottam a nevem, megdermedt bennem a vér. Néhány másodperc múlva lassú léptekkel a tábla felé veszem az irányt.

– Jól van, Szabolcs, az első feladatod az lenne, hogy sorolj fel mindent, amit az előző órán tanultunk – kérte a tanárnő.

– Hát ööö... előző órán a csontokról tanultunk. Fel is tudom őket sorolni. – Elkezdtem a felsorolást, és sikeresen be is fejeztem.

– Igen, eddig minden hibátlan, de csak ennyit tanultunk az előző órán? – kérdezte. Körültekinttem a teremben, majd észrevettem, hogy egy osztálytársam sügni akar nekem valamit. Nem tisztán értettem, hogy mit mond, de azt mondtam a tanárnőnek, amit hallottam.

– Igen, erről is tanultunk, de el is tudnád mondani, hogy ez mit jelent? Látom rajtad, hogy nem tudod, de nagyon jó sugód van. Most nem osztályozlak, de legközelebb, aki sug, az egyest kap.

Szomorúan, de mégis vidáman a helyemre ballagtam, és megfogadtam, hogy ezután minden órára készülök.

Molnár Szabolcs, 8. osztály, Sever Đurkić iskola, Óbecse

A tyúk

A tyúk tyúkeszű állat, és köztudott, hogy legalább két tyúkszeme van, de lehet ennél több is. Azért nincs közöttük egyetlen híres zenész sem, mert a tyúkhúrt inkább elfogyasztják, mintsem pengetnék. Repülni csak tollaslabda formájában sikerül nekik. Egy dologban egyedülálló, csak az ő megnevezése kezdődik ty betűvel.

Az emberek között előforduló tyúkperek előidézői az ártatlanul csipegető kendermagos és kopasz nyakú tyúkok, melyeknek véletlenül épp a közeli virágoskertben támadt kedvük kapirgálni, mert a szomszéd kertje mindig zöldebb. A nézetelérést végül egy közösen elfogyasztott tyúkhúsleves oldja meg, majd mindkét fél megnyugodhat, hogy többé nem kerül sor ilyesmire. Bizonyos asszonyágok annyit karattyolnak, mint a kotlóstyúk, és ilyenkor szokott kiderülni, hogy az egyik hölgyeménynek nagyobb tojik a tyúkjá, mint a másinak a lúdja. Legjobb tudomásunk szerint amilyen az öreg tyúk, olyan a csirkéje, és ebből következik az, hogy némely gyerek tyúkeszű, de van, akinek még annyi esze sincs, mint a tyúknak.

A tyúkudvar igen veszélyes terület, mivel taposóaknákkal van ellátva, ami eléggé megnehezíti a tojásszedők feladatát. A baj elkerülése érdekében körültekintően közelítsünk a fészek felé, mert tyúktojás és tyúktojás között igen nagy különbség tud lenni!

Nagygyörgy Zsóka, 8. osztály, Petőfi Sándor iskola, Királyhalom

Séta a természetben

Egy nap biciklire pattantunk, és kibicikliztünk a kiserdőbe. Ősz van, ilyenkor rengeteg a gesztenye, a makk és a színes levél a földön. Amikor odaértünk a játszótérre, hintáztunk és közben élveztük a napsütést és a madárcsicsergést.

– Anyu! Szedjünk egy kis gesztenyét! – kiabáltam.

– Ki ér előbb a gesztenyefához? Aki előbb ér oda, az kap egy csokit! – mondta anyukám. Szaladtunk, mint a nyulak, és én lettem az első. Sok szép levél volt a földön: sárga, narancssárga... Mókust is láttunk a fán. Lelopódkodott, csak úgy szedte a kis lábát.

– Gyere, anyu, kilessük, merre tart a mókus! – mondtam izgatottan, de mire kimondtam, a mókus eltűnt. Még sétáltunk egy kicsit, jól éreztük magunkat. Sötétedni kezdett. Szedtünk sok vadgesztenyét és pár színes levelet anyukámmal. Boldogan kerékpároztunk haza.

Bleszics Viktória, 4. osztály, Đuro Salaj iskola, Szabadka

Nagyot füllentettem, de tetten értek

Egy borongós őszi délután egyedül voltam otthon. Kedvetlenül ücsörögtem a szobámban, ugyanis egyes lett a szerb ellenőrzőm. Mit is mondjak majd anyukámnak? Töprengtem, csak néztem az órát. Tudtam, ha anyu hazaér, nagyon mérges lesz. Úgy döntöttem, hogy nem mondom el neki. Füllenteni fogok!

Hallom a kulcsot a zárban, csörög! Megjött anyu.

– Szia, Ancsus, hogy telt a napod? – kérdezte kíváncsian.

– Szia, anyu! Nagyon jól, ötös lett a szerb ellenőrzőm! – nagyot füllenttem neki, ahogy elterveztem.

– Jaj, de örülök! Éppen jókor, mert ma megyek szülőértekezletre, és megnézem a jegyeidet!

A lábam is elkezdett rezegni, leültem az ágy szélére, és zokogni kezdtem. Szántam-bántam már, hogy ekkorát lódítottam. Anyu már tudta, miért sírok. Megsimogatta a fejemet, és így szólt:

– Nem szép hazudni! Úgyis kiderül! – mondta. – A büntetésedről még beszélünk! – mondta szomorkásan.

Nagyon bántott, hogy füllentettem. Szörnyen éreztem magamat utána. Persze, azóta tanultam a hibámból, és inkább készülök az ellenőrzőkre, mint hogy anyukámnak füllentsek ilyen csúnyán.

Engi Andrea, 4. osztály, Đuro Salaj iskola, Szabadka

„Itt születtem én ezen a tájon”

Jaksi Emma néven születtem 2007-ben, Zentán. A szüleim úgy döntöttek, hogy Magyarkanizsára költözünk.

Amikor már totyogó voltam, szüleim elvittek a játszótérre és a városba is. Háromévesen kezdtem az óvodába járni, ami szerencsére közel volt a házunkhoz. Könnyen megtanultam az utat, máig is fejből tudom, hogy milyen színű ház után milyen színű ház jön. Nagyon szeretem a várost, ahol élek, mert nem túlságosan nagy. Anyáék is nyugodtan elengednek, mert szerencsére nincs sok veszélyes ember a környékünkön. Magyarkanizsa folyóját is nagyon szeretem, már úsztam benne párszor. Nem a legjobbak az életfeltételek, de én nem mennék el Magyarkanizsáról sehova. Imádom benne mindent, a központot, ami főleg karácsonykor szép. A játszótérreket, ahol régen rengeteget játszottam, de van, hogy még most is lemegyek oda szórakozni egy kicsit. Szeretem az iskolát, ahova járok. Ide is megtanultam könnyen az utat. Szerintem rengeteg gyönyörű hely van Magyarkanizsán, engem mégis a Tisza ragadtat el. Sokszor le szoktam oda menni, mert ott frissebb is a levegő. Ilyenkor az erdőbe is bemegyek sétálni, és gyönyörködök a sok szép fában.

Attól, hogy Magyarkanizsa kisváros, én imádom benne mindent. Nagyon örülök, hogy egy ilyen szép városban élek.

Jaksi Emma, 5. osztály, J. J. Zmaj iskola, Magyarkanizsa

Paripán érkezett a tél – Bleszics Viktória, 4. osztály, Đuro Salaj iskola, Szabadka

Levél Petőfi Sándornak

Kedves Sándor!

Elég érdekes volt számomra a könyv, ugyanakkor nagyon tetszett. Szerintem egy kicsit sok volt benne a cifra szó, ami olvasás közben kicsit megzavart. Nagyon jó, karakteres embereket találtál ki. Legjobban, természetesen János vitéz, a főhős tetszett. Maga a történet nagyon szép, nekem mégis a könyv háborús részei voltak a legizgalmasabbak. Eddig hogy sikerült? Hányat tudtál eladni? Mennyit kerestél vele? Nem hiszem, hogy túl keveset! Az nem lenne valami jó! Eszembe jutott megkérdezni, hogy hogy vagy? Szoktál még verseket költeni?

Várom válaszod!

Üi.: Már régen találkoztunk, összeülhetnénk valamikor!

Szerető barátod, Ádám

London, 1856. nov. 29.

Bakos Ádám, 5. osztály, Hunyadi János iskola, Csantavér

A táska monológja

Én csak egy vagyok a sok iskolatáska közül.

Van egy kistestvérem, vele össze vagyok kötve valami cipzár nevű varázslattal. A gazdám egy éve látott meg, ahogy pihentem a polcon egy könyvkereskedésben. Megtetszettem neki, és megvett. Először csak lerakott minket az ágya végéhez, és otthagyott. Tudni kell, hogy a tesóm elég sokat nyafog. És én ott ültem, hallgattam, ahogyan beszél, egészen addig, ameddig el nem vitt valami forgó szerkezetbe, berakott, és csupa víz lettünk! Majd kiakasztott, hogy megszáradjunk. Másnap megtudtam, hogy tud varázsolni, mivel különválasztott engem és a testvéremet. Egész délelőtt nem láttam őket. Amikor megérkeztek, lerakta a tesómat, és kivett belőle valamiket, amikről később megtudtam, hogy könyveknek nevezik. Ezek után mindennap elvitt minket egy iskola nevezetű förtelmes helyre, ahol mi meg a szerencsétlen társaink feltöröltük a padlót. Amikor hazaértünk, kivette az uzsonnája maradékát belőlünk, és bedobott az íróasztala mellé. Ez így ment a hét öt napján keresztül, mert a maradék kettőn otthon maradtunk. Néhanapján elvitte tőlem a testvéremet egy vagy két napra. Aztán egyszer kivett belőlünk mindent, és berakott a sötét szekrénybe. Nem tudom, hány nap telt el, mire kivett minket és berakott abba a szörnyű forgó vizes szerkezetbe. Majd egy fél évig vitt arra az iskola nevezetű helyre, utána lecserélt.

Most itt fekszem egy szekrény mélyén, egy bordám el is van törve, és a kosárlabdaminitás külsőm csupa por. Sajnos, itt van a tesóm is, aki még mindig nyafog.

Uller Botond, 7. osztály, Cseh Károly iskola, Ada

Jégmanó –
Molnár Dániel,
4. osztály, Đuro
Salaj iskola,
Szabadka

Csalimese

A tyúk és az iPhone

Egyszer volt egy tyúk. Ennek a tyúknak a kecske volt a barátja.

A tyúk egyik nap, amikor kapirgált, talált egy Iphone-t. Hát nagyon megörült ennek az okostelefonnak. Úgy döntött, hogy megmutatja pajtásának, a kecskének. Útközben csinált néhány szelfit. Egyszer csak előtte állt egy dühös dinó, aki az iPhone-ját kereste. Kérdezte a tyúktól:

– Véletlenül nem láttál erre egy iPhone-t?

A tyúk határozottan nemet mondott. Ment tovább a tojó, otthagyta a dinoszauruszt. Odaért az utolsó akadályhoz, egy kerítéshez. Mögötte a kecske volt. A tyúk dobogott egyet, és a kerítés alatt nagy lyuk keletkezett. Így már át tudott menni a tákolmány alatt.

Amikor átjutott, büszkén mutogatta a kecskének a mobilt, de a kecske dühösen ezt mondta:

– Én Android-rajongó vagyok!

Ha a kecske Apple-rajongó lett volna, az én mesém is tovább tartott volna.

Vecsera Levente, 5. osztály, Kókai Imre iskola, Temerin

A vaddisznó

Egy őszi napon a csordával legelésztünk, igencsak jól éreztük magunkat.

Egyszer azt a hírt hallottam az egyik kölyöktől, hogy új erdőpásztor érkezett. Egy kissé félttem, mert még nem tudtam, kivel állok szemben, de hetek múltán egy párszor elhaladt az erdőben, és rájöttem: csak egy fiú. Volt vele valami vörösésbarnás teremtés, nem tudtam mi az, annyit hallottam, hogy a fiú így szólott hozzá:

– Bolha, gyere, Bolha!

Gondolom, az lehetett a neve, hogy Bolha, gyere, Bolha, de ezt csak gondolom. Néha felettünk elszállott egy sas, és mintha egy kecske mekegését is hallottam volna. Mentek szépen, vígan napjaim, sokat bandáztam a többi szutykos disznóval, és összebarátkoztam a vezér fiával. Egy nap legelésztünk mit sem sejtve, amikor hirtelen dörrent a puska, és mindenki kiáltozott, hogy vadász, kivéve szegény barátomat, a vezér fiát, akit az a fránya acélkugli ért. Felpattant mindenki, egyedül én és a főnök torpantunk meg egy fél másodpercre, visszanéztünk, és már rohantunk is tovább. A nagy futásban a szemünk is könnybe lábadt, egyrészt a megerőltetés miatt, másrészt barátom halála miatt. Mire megálltunk, beesteledett, s mintha az ég is gyászba borult volna. Én ezt a nagy fájdalmat még évek múltán sem felejttem el, de a főnök két hónap alatt túltette magát rajta, mégpedig az öt megsebző, letört faág miatt. Lassan már csak reménykedtem, hogy nem ér több csapás, viszont az egyre több vadász és baleset miatt alig néhányan maradtunk. Esténként felnézek az égre, és farkasszemet nézek a holddal abban reménykedve, hogy szebb jövő vár ránk.

Kákonyi Balázs, 7. osztály, Petőfi Sándor iskola, Óbecse

Leendő foglalkozásom

Kiskoromban, körülbelül elsőől negyedikig állatorvos akartam lenni, mivel nagyon szerettem az állatokat. Sokat piszkáltak amiatt, hogy a tehénem hátsójába kell majd nyúlkálnom. Így teljesen elment a kedvem, és már többet meg se fordult a fejemben az, hogy állatorvos legyek. Ötödikes koromban az óvónő és a szakács, cukrász közt gondolkodtam. Sokan mondták nekem, hogy óvónőnek nem érdemes menni, mert manapság már sokan vannak. Akkor maradt a szakács, mert a cukrászathoz kell valamennyi kez ügyesség, de nekem kevés van. Azóta is az akarok lenni. Anyukámnak sokszor segíték főzni, és igyekszem minél többet megtanulni. Olyan akarok lenni, mint ő, mivel nagyon finom falatokat készít. Majd ha elég idős leszek, akkor egy éttermet is akarok nyitni, de ahhoz sok tapasztalat kell, és pénz is.

Remélem, sikerülni fog, és anyukám büszke lesz rám.

Szirák Lejla, 8. osztály, Hunyadi János iskola, Csantavér

TUDOMÁNY

A csillagközi jég hordozhatja az élet titkát?

Kanadai kutatók szerint bizonyos egyszerű szerves molekulák kozmikus eredetűek lehetnek. Ezek a vegyületek az élet legalapvetőbb építőköveinek számítanak. Belőlük épülhetnek föl az élő anyagot alkotó sokkal nagyobb és komplexebb molekulák.

Az élet eredetének megértése az egyik legnehezebb kérdés a biológiában és a kémiában. Az élő anyagot alkotó komplex molekulák (mint a DNS és a fehérjék) különböző egyszerű szerves vegyületekből épülnek fel. Kis mennyiségben már számos ilyen detektáltak is az üstökösökben és aszteroidákban. A kimutatott molekulák között találni például különböző cukrokat és aminosavakat, azonban eddig nem volt tisztázott, hogy hogyan képződhettek a világűrben.

Egy kanadai fizikusokból álló kutatócsoport (Quebec) most azt állítja, sikerült ezeket az alapvető szerves molekulákat szimulált űrbéli körülmények között előállítani. Kísérletükben fagyott metánnal és/vagy oxigénnel bevont fóliákat alacsony energiájú elektronokkal bombáztak egy vákuumkamrában. A jeges fóliákkal a csillagközi anyagot és az abban előforduló port szimulálták, mert a metán és más egyszerű molekulák (amelyek viszonylag gyakoriak a csillagközi anyagban) képesek ráfagyni a por felszínére. Ha a kutatók elképzelése beigazolódnak, akkor nem (vagy nem kizárólagosan csak) a Földön jöttek létre ezek a vegyületek, hanem elképzelhető, hogy „készen jöttek” a bolygónkra a csillagközi anyagból. (csillagaszat.hu)

TECHNIKA

Mesés billentyűzetek

A tabletek és az okostelefonok elterjedésével a laptopok leginkább munkaeszközként használatosak, de ez nem jelenti azt, hogy nem jár nekik szebb ruha. A legújabb divat a billentyűzet öltöztetése: a speciális, festményeket idéző matricák mellett a betűk is tökéletesen láthatóak, és a munka is mesészerűbbé válik. Talán még az időjárásához is illenek.

600 KUTATÓ VÁG NEKI AZ ÉSZAKI-SARKNAK

Útra kel a Polarstern

Német vezetéssel minden idők legnagyobb kutatóexpedíciója indul szeptemberben az Északi-sarkra, hogy egy jég-törőhajóval – amely egy éven át a zajló jéggel együtt sodródik majd – a klímaváltozást vizsgálja a világ leggyorsabb ütemben melegező, de ebből a szempontból eddig alig kutatott térségében.

A Mosaic nevű mamutexpedícióban 17 ország 600 kutatója vesz részt hosszabb-rövidebb ideig. Az óriásprojektumba besegítenek más jég-törők, repülőgépek és helikopterek is – közölte a bremerhaveni Alfred Wegener Intézet (AWI). Markus Rex expedícióvezető elmondta, hogy már sok misszióban részt vett, de a Mosaichoz fogható műveletre még nem volt példa.

A 120 millió eurós (38,5 milliárd forint) expedíció központi eleme a Polarstern nevű német jég-törő lesz, amely a sarkvidéket 125 évvel ezelőtt bejáró Fridtjof Nansen norvég sarkkutató Fram nevű hajójához hasonlóan a jég-táblák közé zártan, a zajló jéggel együtt, egy nagy és öreg, több kilométer széles jég-táblához rögzítve sodródik a térségben.

Nansen hajójától eltérően azonban a Polarstern nem lesz magára hagyva, az expedíció indul és záró szakaszában más jég-törők fogják ellátni üzemanyaggal és friss élelmiszerrel. Bár a hajócsavar az idő legnagyobb részében állni fog, a hajómotor be lesz kapcsolva, hogy hővel és elektromos árammal lássa el a legénységet.

Minden idők legnagyobb expedíciója vág neki az Északi-sarknak

Az expedíció célja, hogy jobban megismerjék, az Északi-sarkvidék milyen befolyást gyakorol a globális éghajlatra. Az Arktisz a klímaváltozás korai barométerének számít, az elmúlt évtizedekben a Föld minden más térségénél gyorsabb felmelegedésen ment át. Az indulást azért tervezik szeptemberre, mert a sarkvidék középső része február és június között gyakorlatilag járhatatlan, túl vastag a jég a jég-törők számára.

A Polarstern előbb végighalad a norvég és a szibériai partok mentén, majd a jégmező belseje, az Északi-sark felé veszi az irányt. Célba érve a legénységnek két hete lesz arra, hogy felépítsen egy tábor a jégen, ez alatt az idő alatt napi négy órán át lesz világos, október közepétől viszont már teljes sötétség borul a tájra. Az expedíció vezetője más tudósokkal és a jég-törő személyzetével együtt 2019 végén visszatér Norvégiába a Makarov tengernagy kísérőhajóval, őket új csapat váltja. Minden résztvevő egyszerre legfeljebb 2-3 hónapot tölt a sodródó jég-törőn.

Az együtt-sodródás 2020 júniusáig fog tartani, amikor megindul az olvadás, és a Polarstern valahol Grönland és a Spitzbergák között kiszabadul a jég fogságából. Ezt követően indul a begyűjtött rengeteg adat kiértékelése.

Tundrákból érkező vendégek

A Duna mentén vagy tavaink jégmentes öbleiben gyakran láthatunk áttelelő jégmadarokat. A pazar színei miatt – méltán – repülő drágakőnek is nevezett madár a vízben álló karó hegyéről, kikötött csónakról vagy a víz fölé hajló ágról les apró halakból álló zsákmányára. A Duna mentén több alkalommal megfigyeltem azt is, hogy a folyó parti része fölé repülve hosszasan függőgetett, azaz egy helyben lebegve leste a vizet maga alatt. Ha e madár zsákmányt pillant meg, fejfelé előre merül utána, majd a csőrében tartott kishallal kisvártatva újra felbukkan, és a leshelyére száll, hogy zsákmányát elfogyassza. A behavazott mezőn az állatok jóval távolabbról szembetűnnek, mint az őszi időszakban. Messziről észrevesszük a szaladó nyulat vagy a kis csoportban álló őzeket. Az utóbbiak azokat a helyeket keresik fel, ahonnan a szél elhordta a havat, de azt is megfigyelhetjük, hogy lábukkal kaparva igyekeznek táplálékot keresni a hó alatt. Különösen veszélyes számukra, ha a rövid enyhébb időszak után a hófelület kérgesre fagy.

Gyatás ölyv

A véresre sebzett lábú állatok nyomai ugyanis odacsalogathatják a kóbor kutyákat, amelyek a mély hóban nehezebben futó gyengébb példányokat könnyen leránthatják. Az erősebb bakok általában késő ősszel vetik le agancsukat, ám a

Öz a jégen

fiatalabbak gyakran jóval később válnak meg fejdíszüktől. Néha még a tél derekán is láthatunk agancsos őzeket. Késő ősszel a távoli tundrák felől menetrendszerűen megérkeznek a mi egerészölyvünkkel rokon gyatás ölyvek. Nevüket onnan kapták, hogy csüdjük egészen az ujjak tövéig tollas (gyatás), míg az üldögélő egerészölyv csupasz csüdjé mindig jól látszik. Természetesen egyéb eltérések is vannak: a gyatás ölyv feje és begye általában világosabb, messziről néha egészen fehér, az éppen felrepülő vagy leereszkedő madár farkának széles fekete végszalagja és a tövi rész fehérsége tűnik fel. A gyatás ölyv északi hazájában főként lemmingeket fog, míg a nálunk telelők elsősorban mezei pockokon élnek.

Jégmadár

A tollas ragadozók zsákmányszerzését megnehezíti a vastag hótakaró. A mezei pockok a hó alatt készítik járataikat, amelyek az olvadás után jól láthatók a legelőkön és a lucernatarlókon. A hó alatt az ölyvek és a kékes rétihejék nem érhetik el őket, a róka azonban finom hallásával követi a pockot, és ki is kaparja a fehér takaró alól. A baglyoknak és az ölyveknek azzal segít-

hetünk, ha a legelőn álló magányos fa közelében törekes szalmát és néhány maroknyi napraforgót szórunk a hóra. Ez odavonzza a rágcslókat, amelyek a fán ülő ragadozók könnyű zsákmányai lehetnek.

A behavazott téli erdő csendes, csupán az ágak roppannak néha, esetleg a szajkó kiált recsegő hangján. A mátyás az erdő őre, vész jelző hangjára madarak, őzek és szarvasok egyaránt felfigyelnek. Az egyik vastag törzsen csuszkapár keresgél. Hol felfelé, hol fejfelé lefelé mozognak a kérgeken, közben folytonos „tved-tved” hangokkal tartják a kapcsolatot egymással. Az énekesmadarak általában csak a költési időszakra állnak párba, kapcsolatuk ezután megszakad. A csuszka a kivételekhez tartozik; a párok egész évben, sőt, akár életük végéig összetartanak.

Sch. E.

Mit esznek? Szenvednek?

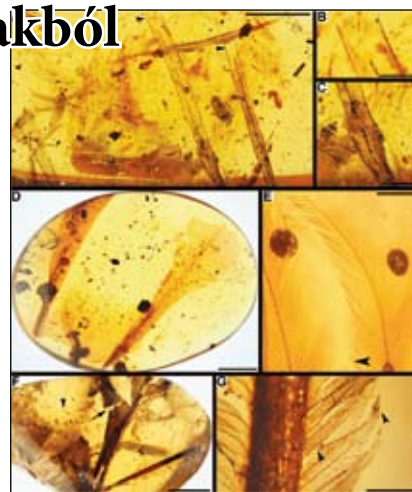
Nem árt tudni, hogy a téli hidegben legjobban talán az őzek és a szarvasok szenvednek. A fagyos hó felsebzi a lábukat, ennivalót alig találnak. Az erdészek és a vadászok gondoskodnak élelemről számukra. Az etetőket réti szénával, lucernával töltik fel.

A madaraknak ahhoz, hogy átvészeljék a telet, nagyon sokat kell mozogniuk és enniük. A táplálékokból nyerik azt a fűtőanyagot, amely fenntartja testük hőmérsékletét. A tollazatuk jól védi őket a hideg ellen. Biztosan láttad már, hogy ha hideg van, a madarak felborzolt tollal üldögélnek az ágakon, drótokon. A felborzolt tollazat közé befurakodó levegő megtartja testük melegét. Így olyan, mintha szigetelő légapplan borítaná a testüket.

Toll a kréta korszakból

A dinoszauruszok korából származó, nagyjából százmillió éves madártollat – egy farktollat – talált borostyánba ágyazódva egy nemzetközi kutatócsoport Kínában. Cou Csinmei, a kanadai-kínai kutatócsoport tagja elmondta, hogy míg a legtöbb madártollat fosszilizálódott állapotban fedezik fel, ennek a leletnek az a különlegessége, hogy az áttetsző borostyánban látni lehet a toll háromdimenziós felépítését, és ezzel sokkal több információhoz jutnak.

„A toll a földtörténeti kréta korszak kezdetéről származik, amely fontos időszaka volt a madarak evolúciójának. Ez a korszak mutatja meg, hogyan alakultak át bizonyos dinoszaurusz-típusok madarakká” – tette hozzá a kutatócsoport vezetője. A borostyánban fennmaradt farktollra Mianmar északi részén, a Hukawng-völgyben bukkantak a kutatók. Ez a térség nagyon gazdag borostyánlelőhelynek

számít. A borostyán meg tudja őrizni a különböző lágy szöveteket, s ezek a leletek így értékes paleontológiai információkkal szolgálhatnak.

Benedek Elek

Jégország királya

Volt egyszer egy szegény ember. Ennek a szegény embernek annyi fia volt, mint a rosta lika, még eggyel több. Éjjel-nappal búslakodott a szegény, hogy mit csináljon ezzel a teméntelen sok gyermekkel. Annyian voltak, hogy nem is talált valamennyinek más-más mesterséget. A legidősebből mészáros lett, de ez elvette a többinek a kedvét a mesterségtől, s valamennyi úgy megszólta a maga mesterségét, hogy ahány, annyifélebe fogott. Azám, csakhogy a legkisebbnek semmiféle megsterség sem maradt!

Mondta az apja:

– Légy fiam, csizmadia, a csizmának mindig van keletje!

– Nem leszek én – mondá János (mert így hívták a legfiatalabbat) –, elég egy csizmadia egy familiából!

– Hát aztán mi lesz belőled?

Felelte János:

– Vagy király, vagy halál.

Nagyot kacagott a szegény ember.

– Ó, te oktondi, te, hát azt hiszed, hogy olyan könnyű királynak lenni!

– Már vagy könnyű vagy nem, de én király leszek, ha addig élek is.

Hát bizony János nem tréfált, sokáig nem is teketóriázott, a kovács bátyjával csináltatott három vasbocskort, az anyjával süttetett három hamuban sült pogácsát, azzal elbúcsúzott mindenkitől, s elindult szerencsét próbálni.

Ment, mendegélt, hegyeken-völgyeken által, hetedhét ország ellen, s addig ment, amíg egy nagy fekete városba ért. Itt lakott Feketeország királya.

Nem sokáig gondolkozott, bement a palotába, egyenest a hopmesterhez. Köszönté illendőképpen:

– Adjon isten jó napot, hopmester úr, hát hogy s mint szolgál a drága egészsége?

– Isten hozott, te szegény legény! Én megvolnék úgy-ahogy, de te mi jobban jársz itt?

– Én bizony – felelé János –, azért jöttem, hogy megkérdezzem, nem volna-e szükség királyra.

Nagyot nézett a hopmester, szeme-szája tátva maradt, de úgy, hogy bemasérozhatott volna rajta egy regiment katona.

Mondá János:

– Hát ne csodálkozzék, hopmester úr, ez nem tréfabeszéd!

De most már a hopmester akkorát kacagott, hogy a palota megcsendült belé.

– Na hiszen, éppen jó helyen jársz itten. Tudod-e, hogy a királynak annyi gyermeke van, mint a rosta lika, még eggyel több? Azt sem tudjuk, melyiket tegyük meg királynak.

– Hát hiszen jól van – mondá János –, akkor az Úristen áldja, szentelje meg kigyelmedet, hopmester uram, én megyek egy országgal tovább!

János ment tovább. Egy pár vasbocskor már elszakadt volt, most felkötötte a másodikat. Ment, mendegélt, s addig meg sem állott, míg Vörörországra nem ért. Azért hívták ezt Vörörországnak, mert itt ember, állat minden vörös volt. De ő ezt szemügyre sem vette, ment egye-

nesen a király városába, ottan is a király palotájába, de most már nem ment a hopmesterhez, hanem egyenest a királyhoz. Mert azután jutott eszébe, mikor már eljött volt Feketeországból, hátha lóvá tette a hopmester; hátha nincs is gyermeke a királynak, s a hopmester foga vásik a királyságra.

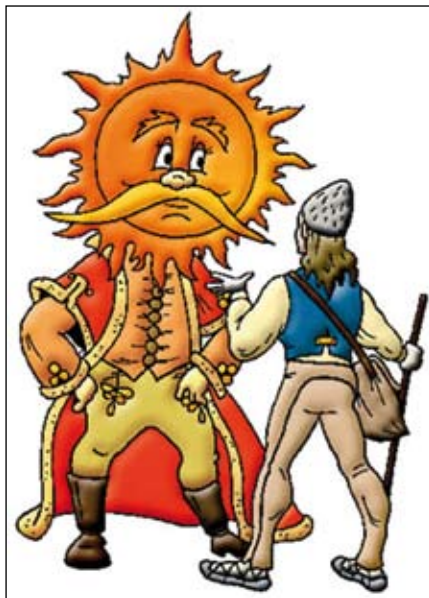
Audienciát kért, s a király mindjárt el is fogadta.

– Adjon isten, jó napot, vörös király öfelsége! Hát hogy s mint szolgál a drága egészsége?

– Köszönöm kérdésedet, fiam – felelé a király –, én csak megvolnék, mint öregember, de hát ugyan bizony mi szél vetett az én országomba, mert látom, hogy nem országombéli vagy?

Felelé János:

– Hej, felséges királyom, életem-halálom kezembe ajánlom, ha én ezt úgy egy szuszra elmondhatnám! Akár hiszi, akár nem, Székelyországból jöttem ide, hogy szerencsét próbáljak,

mert annyian vagyunk testvérek, mint a rosta lika, még eggyel több, s nekem már mesterség sem jutott, mind elszedték előlem a bátyáim.

Hát aztán mi szeretnél lenni? – kérde a király.

– Én bizony azt gondoltam, hogy jó volna királynak lenni.

– Ű-űgy-e te! Azt hiszed, az olyan könnyű? Hej, fiam, nehéz hivatal az! Csak tudja, ki próbálja.

– Ámár igaz – mondá János –, de én azért megpróbálnám.

– Jól van – mondá a vörös király –, mondok neked valamit. Nekem nincs fiam, csak egyetlenegy leányom, de erre nem szeretném hagyni az országot, mert gonosz a szomszédunk. Hallottad-e már hírért Jégországnak? Ott van az a világ végén, még azon is egy sánta arasszal túl. Ennek az országnak a királya már sok borsot tört az orrom alá. Egész életemben arra törekedtem, mert ahány katonát odaküldöttem, az mind jéggé fagyott. Egy egész ármádiám áll ott megfagyva, egy tapodtat sem tudnak mozdulni a helyükből. Hej, hány herceg vállalkozott már, hogy így, hogy úgy elfogják a jégkirályt, minden katonáját, de még egy sem tért vissza!

– No, hát majd visszatérek én! – mondá János.

– El se menj, fiam, hiába! Nem ismered te a Jégkirályt. Jég annak minden porcikája, s ha bosszantani akar engem, az országunk felé fordul, egyet fúj a szájával, s a legrekkenőbb nyárban fű, fa, virág, gabona, minden, de minden csonttá fagy az országomban.

– Már egy életem, egy halálom – mondá János –, én megyek, az Úristen áldja meg, felséges királyom!

(Folytatjuk)

Mila Pavićević Jégkislány

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy jégkislány, aki egyes-egyedül élt egy apró és teljesen ismeretlen királyságban. A leánynak nem voltak szülei, legalábbis ő maga sosem ismerte őket. Barátai sem voltak, túl hideg volt ahhoz, hogy bárki játszani akarjon vele. Egy csillag-havas hegytetőn egy picinyke hóházikóban lakott. Minden reggel korán a névtelen jégleányka kijött a házból és a napot nézte. Nem nézhette túl sokáig, nehogy elolvadjon.

A szomszéd hegyen egy gögös király élt a családjával: a gonosz királynővel és egyetlen fiával. A herceg fiatal volt, becsületes és szép, akár a nap. Tökéletes ellentéte volt ő az öreg és csúnya szüleinek. Egy napon a herceg sétálni indult, és – ahogy az már lenni szokott – találkozott a leánnyal. Azonnal beleszeretett, mert olyan fehér és szép volt, mint a jég. Minden reggel, ahogy a nap felkelt, a herceg elindult, hogy messziről csodálhassa a napot néző jégkislányt. A királyi udvarba aztán mindig rendkívül boldogan tért vissza. Öröme igen csak zavarta a szüleit, akik végül elhatározták, hogy erre megoldást keresnek.

Elmentek hát a falusi varázslóhoz, egy jelentéktelen, szánalmas szolgálhoz. A varázsló egy szürke kis egér volt, sovány, mint a piszkafa, és a gonoszság csak úgy áradt a vérvörös szeméből. Amikor a varázsló az ajtóban megpillantotta a királyt és a királynét, egészen mélyen meghajolt, ahogy azt a talpnyalók mind tenni szokták. Mégsem volt ő egészen közönséges varázsló. Egy sajátos módon képes volt a jövőbe látni. Fogott két agyagedényt, egyiket megtöltötte borral, a másikat tejjel, és egyiket addig öntötte a másikba, amíg a folyadékban meg nem látta a jövőt. A varázsló tehát elvégezte a szertartást, majd a királynak és a királynénak a következőt jövendölte: „Az Önök gondja hamarosan megoldódik.” A leány, akit a herceg szeret, a lovak barátja.” A király és a

királyné a válasszal teljesen elégedetlenül tért vissza a palotába, merthogy egy szót sem értettek abból, amit nekik a varázsló mondott. Ez idő alatt az ifjú herceg a szokásos sétájára indult a jégkislányhoz. Az úton egy különös, csuklyás alakkal találkozott, aki szürke volt, mint az egér, és vörösen izzott a szeme. Az ifjú herceg még túl fiatal volt és tapasztalatlan, ezért nem ismerte fel, hogy a szemekből áradó fény nem más, mint maga a gonoszság. Oda lépett az alakhoz, aki szegény vándorkereskedőként mutatkozott be, és varázsitalt árult. A herceg vett is az italból. (Noha nem hitte, hogy varázserejű, segíteni akart szegénynek.) Ahogy megvette a kis sötétvörös fiolát, az alak köddé vált. Mivel a herceg nagyon megszomjazott, kortyolt egyet a fiolából, és... abban a pillanatban a naphoz hasonló herceg lóvá változott.

Ezután a herceg – a ló – napokon (és éjjelen) át rémülten és magányosan bolyongott a hegyek közt, amíg egy reggel megpillantotta a kis jégleánykát, ahogy a napot nézi. Odament a kislányhoz (most, hogy ló volt, már oda mert menni hozzá). A leányka a lovat nagyon szépnak találta, és belement, hogy játszik vele egyet. Egész nap játszottak, de aztán megtör-

tént a baj! A játék legszebb részénél a herceg patája megcsúszott, és azon nyomban összetört a kislányt.

A ló döbbenten nyitotta fel, és hátra se nézve futott, amerre látott. Utána hamarosan a lányért jött a Halál. Egészen fehér volt, mint a hó. A jégleányka szanaszét heverő szilánkjai mellett letérdelt, fogta mind, és az alvilágban lévő királyi udvarába vitte, úgy, hogy a kislány létezéséről senki, de senki nem is tudott. Ezért az emberek, mikor arra jártak, kérdezték: „Ki lakik a hegy tetején abban az apró hóházikóban?” Addig-addig kérdezték, míg egyszer a visszhang válaszolt nekik: „Senki! Az réges-rég volt!”

Hófehérke anyó és a hét kis kaktusz

(Részlet)

Egyszer volt, hol nem volt, amikor a templomok még púpos harangozókat alkalmaztak, és a macskák körös-körül munkacsizmában járkáltak, amikor még nem létezett igazi határ a lehetséges és a lehetetlen, a valós és a valótlan, a hamis és az igaz között, egy kis tengerparti városkában a vulkán lábánál élt Hófehérke anyó és a hét kis kaktusza. Minden vasárnap és ünnepkor, amikor a piros harang hetet ütött, az anyóka misére sietett. A templomban segített gyertyát osztani, és közben kibeszélte magát a két barátnőjével, Szörnyellával és Tompácskával. Szörnyella feketeimádó volt, és mindenki félt tőle. Azt híresztelték róla, hogy egy kristálygömb van a birtokában, és még sok egyéb titok. Tompácskát az emberek kedvelték. Szőke volt, és semmiféle sötét titkot nem őrzött. Róla azt beszélték, hogy mikor egészen kicsi volt, legurult a lépcsőn, és azóta kicsit lassú a felfogása. A mise alatt a három anyóka lelkesen kipletykált mindent és mindenkit, és amikor a mise véget ért, mindannyian hazasiettek. Hófehérke egy szépséges, tágas és csupa fény kőházban élt. Tompácska együtt lakott az anyjával, aki szerencsére még mindig élt. Szörnyella pedig egy betonházban lakott, amelyre egy nagy fekete macska volt rajzolva.

Fordította: B. Pap Endre

Egy kis horvát kortárs mese

Vajon hogyan folytatódik Hófehérke, Szörnyella és Tompácska története? Te is továbbgondolhatod, talán még jobb is lesz, mint az eredeti. Ugyanis nem minden irodalmi mű jó szöveg. Nem minden regény befejezése nyeri el a tetszésünket, vannak versek, amelyekről a falra mászunk, hiszen mindenkinek más-más olvasási szokásai, ízlése van. Fontos, hogy kritikusan álljunk az irodalomhoz, ehhez azonban szükséges, hogy el is gondolkodjunk rajta. Mila Pavićević horvát író könyve ritkaság. Nem sokszor adódik alkalmunk kortárs, mai horvát gyerekirodalom olvasására magyarul. Ezért is fontos a fordítás. Talán te is érzed, hogy bizony a Jégkislány esetében néhol meg-megbicsaklik a szöveg, döccen a nyelv. Egyesek szerint a lefordított szövegnek teljesen úgy kell hangoznia,

mintha arra a nyelvre írták volna, mások az idegenség fontosságát hangsúlyozzák. Nehéz igazságot tenni, általános receptünk nem is lehet rá. Hamarosan az Iránytűben is beszélünk a fordításról, és nagyon izgalmas példákat hozok majd ennek a tevékenységnek a nehézségeire.

De néhány szót megérdemel a fiatal író is, illetve könyve. Amely talán elsőre durvának, kegyetlennek tűnhet. Aztán, ha eszünkbe jut Andersen mesekönyve, a Grimm-mesék, vagy akár a magyar népmesék lekaszábolt sárkányainak szanaszét heverő fejei, már kevésbé tűnik olyan elvetemültnek mai ajánlatunk. Talán tökéletlenek ezek a mesék, akár a hőseik, de létezik-e egyáltalán a tökéletesség?

Herédi Károly

Nem eszi meg a kutya a telet

A világ egyik felében hőség, a másikban sarkvidéki hideg tombol

Miközben e sorok írásakor épp hét ágra süt a nap, és az igen kellemes, tíz-tizenöt fokos hőmérsékletben tavaszi szél mozgatja a kopasz fák legvékonyabb ágait, a világ másik végén bizony mutogatja fogát a tél. Az Egyesült Államokat sarkvidéki eredetű hideg árasztotta el, Montanában –53 fokot, Észak-Dakota és Wisconsin egyes területein –51 fokot mutattak a hőmérők, a Nagy-tavak vidékén mínusz 25-30 fokig süllyedt a hőmérséklet, a Niagara vízesés is több részén befagyott. A hideg 187 millió ember életét nehezítette meg Észak-Amerikában. Ugyanakkor a világ déli felén forróság tombolt, néhol tűz ütött ki, és hatalmas károkat okozott a természetben és urbánus környezetekben egyaránt. Január derekán például leégett egy ősi tibeti város, Dukezong, melyet az 1300-as években alapítottak. A hagyományos tibeti építészetről ismert város közel 700 házból állt. Az utóbbi évtizedben soha nem tapasztalt méretű és számú időjárási szélsőség tanúja és sajnos elszenvedője az emberiség. Ennek okát a legtöbben a környezetszennyezésben látják.

A 2000-es évek legpusztítóbb időjárási szélsőségei

- Katrina hurrikán, USA (2005)
 - Nargis ciklon, Mianmar (2008)
 - Pakisztáni árvíz (2010)
 - Aszályok az Amazonas-medencében, Ausztráliában és Kelet-Afrikában
 - Az északi-sarki jég visszahúzódása. A szélsőséges időjárási jelenségek 370 ezer ember halálát okozták az évtized folyamán, 20 százalékkal többet, mint a '90-es években.
- A helyzetet súlyosbítja a hőmérséklet-ingadozás, ugyanis az évtized minden éve (egy kivétellel) az elmúlt 150 éves időszak legforróbb éve közé tartozott.

Az időjárás-előrejelzésekre mindenesetre igencsak odafigyelünk, ezért nem árt tudni, mi minden hull az égből. A legtöbb csapadékfajta folyékony, de vannak szilárd halmazállapotúak is.

Folyékonyak

Szitalás, ködszitalás: Kis intenzitással, sűrűn hulló csapadékelemek, a cseppek átmérője 0,5 mm alatti.

Eső: A cseppek átmérője 0,5 mm feletti. Leggyakrabban az esőrétegfelhőből (nimbostratus) esik. A melegfrontok rendszerint tartósabb, országos esőt okoznak.

Záporosó: Erős áramlással keletkező csapadékforma. Fejlettebb gomolyfelhőből (cumulus), tornyos gomolyfelhőből, zivatarfelhőből (cumulonimbus) keletkezik.

Zivatar: Elektromos kisüléseket tartalmazó (konvektív) felhő, tehát villámlás, mennydörgés tapasztalható. Nem feltétlenül jár csapadékkal (ez a száraz zivatar). A csapadék intenzitása erős lehet (felhőszakadás), viharos széllel és jégesővel is járhat.

Ónos eső: A talaj fölött pár száz méter vastag hideg levegő, fölötte meleg levegő található, majd folyékony csapadék kezd esni, a hideg levegőben túlhűl, és a talajnak ütközve megfagy. A Kárpát-medencében gyakori.

Szilárdak

Havazás: Jégkristályokból álló csapadék. Ha a hőmérséklet eléri a fagypontot, a máskor eső formájában érkező csapadék hóként hullik le a felhőkből.

Hózápor: A havazás és záporosó együtt jelennek meg.

Hózivatar: Ha a hózápor villámlással és mennydörgéssel jár együtt.

Hószállingózás: A szitalás tulajdonságai jellemzőek rá, vastagabb hótakaró is kialakulhat.

Hófúvás: Havazáskor, illetve az után alakul ki, amikor az erős szél a friss havat felkapja, és hóakadályokat épít. Megnehezíti a közlekedést, mivel a megtisztított utakra újra és újra visszahordja a havat. Méteres hótörleszok alakulhatnak ki.

Havas eső: Esőcseppek, hókristályok, valamint az olvadó hókristályok keveréke.

Hódara: Tömör szemcsék, melyek gömb vagy kúp alakúak.

Jégdara: Átlátszó, gömb alakú csapadék, átmérője kisebb, mint 5 mm.

Jégeső: Golyó, tojás vagy körte alakú jégdarabok, melyek főleg zivatar idején nagy számban hullanak az égből. Átmérője 5 és 50 mm között változik. A jégeső komoly károkat okozhat a mezőgazdasági művelés alatt álló földeken, épületekben, járművekben.

Jégtű: könnyű, igen kicsi jégkristályok.

Mi történhet, ha eltűnik a sarki jég?

Jelenleg is érzékelhető az évszakok eltolódása és az, hogy az időjárási rendszerek nyugat-kelet irányú vándorlása lelassul. A gleccserek már összezsugorodtak, az északi folyók és tavak jégfoltok felbomlanak, a növényi és állati élőhelyek magassági tagolódása eltolódott, a növények hamarabb virágnak, hosszabb, intenzívebb hóhullámokat és szélsőséges időjárási körülményeket tapasztalunk. Ezeket a folyamatokat a tudósok régebben jelezték, és ma már az életünk részét képezik, számolunk velük, de ezek a hatások tovább erősödnek. A klímaváltozás okozta károk aránya évről évre növekszik a megtermelt javakhoz képest.

A világóceánok vízszintjének emelkedését sem hagyhatjuk ki. Csúpan a grönlandi olvadásból 27 cm globális tengerszint-emelkedés prognosztizálható ebben az évszázadban.

Az emberiség évente nagyjából 36 milliárd tonna levegőt szennyező szén-dioxidot termel. Még egybillió tonna, és az Arktiszra (125 ezer év után) megérkezhet az első jégmentes nyár

Ki járt először az Északi-Sarkon?

A sarkvidékek felfedezése a leghősiesebb, kalandregénybe illő sztorik végtelen tárháza. Gondoljunk csak a drámai versenyfutásra Amundsen és Scott déli-sarki expedíciói között, aminek az lett a vége, hogy utóbbi csapata lemaradt az elsőségről, aztán hazafelé jövet, alig egy napra járóföldre a biztonságos bázistól fagyott halálra.

Az Északi-sark meghódításának a története nem ennyire közismert, és nem is ennyire tragikus, annál bonyolultabb. A legtöbbet annyit tudunk róla, hogy egy bizonyos Peary nevű amerikai felfedező volt az első, aki elérte a sarkot, 1909-ben. Pedig valójában szinte biztos, hogy nem így történt. Sőt, még az is lehet, hogy Amundsen volt az első mindkét pólusnál. De, más is számításba jöhet.

Robert Peary az amerikai haditengerészet mérnöke volt, aki az egész életét a sarkkutatásnak szentelte. Keresztül-kasul bejárta Grönlandot, és egy csomó expedíciót vezetett messze a sarkkörön túlra. Amikor 1909-ben a híres útjára indult az Északi-sarkra, az már a nyolcadik próbálkozása volt, hogy elérje a pólust.

Peary

Amikor hazatérve kijelentette, hogy eljutott a Föld legészakibb pontjára, azzal kellett szembeülnie, hogy korábbi felfedezőtársa, **Frederic Cook**, aki az 1890-es években még Peary csapatának orvosa volt, ugyanezzel kürtölte tele a sajtót. A dologból bírósági per lett, ahol a két felfedező bizonyítékait vizsgálták szakértők, és végül Peary állításait találták hitelesnek.

Csakhogy...

Azóta kiderült, hogy valószínűleg Peary sem érte el a sarkot. Azt, hogy az ember az Északi-sar-

kon áll, nem olyan egyszerű meghatározni, mint elsőre gondolnánk. Az iránytű nem segít, hiszen az a mágneses északi sarkot mutatja, és nem azt, ahol a bolygó forgástengelye átszúrja a földfelszínt – márpedig ez lenne a sark definíciója. Ráadásul, míg az *Antarktisz* több ezer méter vastag jégpáncélja alatt szárazföld van, az Északi-sarkvidék tengeren terül el, a jég olvad és újra megfagy, és egyébként is folyamatos mozgásban van. Ha az ember leszúr egy zászlót az Északi-sarkon, az egy hét múlva már egyáltalán nem biztos, hogy a sarkon lesz. A pontos helyzetmeghatározás annak idején szextánssal történt, és amikor utólag, a nyolcvanas években megvizsgálták az expedíció adatait, a szakértők arra jutottak, hogy Peary valójában nem ért el a sarkig. Igazából már annak is gyanúsak kellett volna lennie, hogy a feljegyzéseik szerint Pearyék az utolsó szakaszra hirtelen megnégyszereztek a sebességüket, és olyan távolságokat tettek meg naponta, ami a mai motoros szánok képességeit is meghaladja.

Amundsen

A Peary-expedíciót máig sokat vizsgálják és rekonstruálják, többször jutottak már arra szakértők, hogy elképzelhető, mégiscsak eljutott a pólusra a csapat. Az amerikai National Geographic Society legutóbbi állásfoglalása az, hogy nem, de mindössze 5-10 kilométerre közelítette meg.

A következő sarkkutató, aki arra járt, 15 évvel később, 1926-ban **Richard E. Byrd** volt, aki egy Fokker F.VII kisrepülőgéppel haladt át a pólus felett. Csakhogy aztán az ő repülési navigációs adatait is megvizsgálták a kilencvenes években, és nagyon úgy néz ki, hogy valójában ő is „mellément”, a pólustól 160 kilométerre haladt el. Így jutunk el a Déli-sark felfedezőjéig, a norvég **Roald Amundsen**ig, aki szintén a levegőben,

léghajó fedélzetén lebegett át, aprólékosan dokumentálva és ellenőrizve a navigációt. Ő volt az első, aki biztosan ott járt. Mondjuk le nem szállt, tehát ha nagyon kötözködni akarunk, ő sem járt az Északi-sarkon, csak fölötté.

Repülővel könnyebb?

Az első, aki konkrétan a lábával taposta a Föld legészakibb pontját, 1948-ban a szovjet **Alekszander Kuznyecov** expedíciója volt. Ő is repülővel közelítette meg a pólust, sőt három repülővel, a csapat összesen 23 tagból állt, földrajztudósokból, fizikusokból és geológusokból. Egy évvel később egy másik szovjet expedícióban már azt a trükköt is bevállalta két kutató, **Vitalij Volovics** és **Andrej Medvegyev**, hogy ejtőernyővel ugorjanak ki a pólus fölött a gépből, egyenesen az Északi-sarkra. 1958-ban a **USS Nautilus** amerikai tengeralattjáró lett az első, ami víz alatt haladt át a póluson, majd a következő évben a **USS Skate** fel is jött a felszínre a sarkon, áttörve a tavasszal elvékonyodó jéget.

És még mindig nem sikerült

Csakhogy még mindig nem sikerült senkinek a felszínen eljutni a sarkig, ahogyan azt Peary és Cook állította ötven évvel korábban. Ez végül

Borge Ousland sítalpon ért el a pólusig

1968-ban sikerült egy amerikai expedíciónak – bár igazából ők is könnyített módon mentek Pearyékhez képest, mert légi utánpótlást kaptak. 1986-ig kellett várni, hogy valaki – egy **Will Steger** nevű kutató – megcsinálja a klasszikus felfedezőutat a sarkig: kutyaszánnal, légi utánpótlás nélkül, minden felszerelést és élelmet odavissza cipelve magával. És hogy még extrémebbet mondjunk: a norvég **Borge Ousland** 1994-ben egyedül, sítalpon, mindenféle külső támogatás és segítség nélkül ért el a pólusig.

Antarktisz, Déli-sarkvidék

Arktisz, Északi-sarkvidék

Jeges mesék és kalandok

A kétezredik évtől a mozik egyre gyakrabban invitálták jeges kalandozásokra az animációs filmek kedvelőit. Az alábbiakban a két legnépszerűbbéről szólunk.

A 14 évig tartó Jégkorszak

A Jégkorszak amerikai 3D-s számítógépes animációs filmet 2002-ben mutatták be. Megalkotója Michael J. Wilson. A történetben megismerhetjük Sidet, a nagy dumás, kissé együgyű lajhárt, aki lekési a jégkorszak elől melegebb éghajlatra távozó társait. Szerencséjére összefut Manfrédal, a morcos, ugyanakkor biztonságot nyújtó mamuttal. Együtt találnak rá egy magára maradt embercsemetére, és elhatározzák, hogy visszaviszik a családjához. Útközben csatlakozik hozzájuk Diego, a kardfogú tigris is. A karakterek hangjait többnyire hírességek adták. Érdekesség, hogy Soto, a vadász, Goran Višnjić hangján szólal meg, habár a horvát színészre egyáltalán nem jellemző, hogy animációs filmekben bukkanjon fel. A Jégkorszak annyira népszerű lett, hogy valószínűsített jégglaciát indított el, sorra készültek az újabb részek, és ezek mindegyike nagy sikerre tett szert. A Jégkorszak 2. – Az olvadás 2006-ban jelent meg, a harmadik rész, A dinók hajnala 2009-ben, a negyedik, a Vándorló kontinens 2012-ben, legutóbb pedig 2016-ban a Jégkorszak 5. – A nagy bumm. Emellett hat rövidfilm is készült.

A filmben sokak nagy kedvence a makkal szerencsétlenkedő motkány, aki a nevét onnan kapta, hogy félig mókus, félig patkány (angolul *scrat*). Úgy tudni, hogy a motkányt Michael J. Wilson lánya találta ki. Érdekesség, hogy akkortájt még teljesen fiktívnek számított, 2009-ben viszont argentin tudósok egy apró, régen kihalt emlős maradványaira bukkantak, nagyon hasonlítottak rá. Habár az animációs film készítésének legelején úgy tervezték, hogy motkány is beszélni fog, ezt gyorsan elvetették, mert szótlan karakterként sokkal viccesebbnek tűnt. Nem tervezték azt sem, hogy állandó szereplő legyen, inkább csak amolyan háttérállatka, aki nem érintkezik a többiekkel. Kizárólag azért tervezték a nyitójelenetbe, mert ha erre nem kerülne sor, akkor az első harminc percben nem is látnánk ha-

vat és jeget, ami egy Jégkorszak című filmnél elég furcsa fejlemény lenne. Azután a tesztvetítésen kiderült, hogy a kardfogú mókus egy igazi közönségkedvenc, így egyre gyakrabban tűnt fel.

A varázslatos jégbirodalom

A Jégvarázs amerikai 3D-s számítógépes animációs filmet 2013-ban mutatták be, és óriási népszerűsége tett szert. A film Hans Christian Andersen A hókirálynő című meséje nyomán készült. A Jégvarázs is valójában egy gyönyörű történet, a testvéri szeretet erejéről, a kitartásról és a bátorságról. A Jégvarázs tartalma szerint Elsa hercegnő mágikus képességének köszönhetően akaratlanul is örök télbe borítja a birodalmát, majd pedig elmenekül, hogy többé ne árthasson senkinek. Ezután a testvére, Anna indul a keresésére, útítársaival, Kristoffal, a hegyi emberrel, annak rénszarvasával, Svennel, és a szeleburdi hóemberrel, Olaffal. Akárcsak a Jégkorszakban a motkány, a Jégvarázsban a hóember lett nagy közönségkedvenc. A Jégvarázs annyira jól teljesített a mozikban, hogy minden idők legnagyobb bevételét produkáló animációs film lett. Érdekesség, hogy a filmkészítők több ún. tanulmányutat is tettek inspiráció után kutatva. Ellátogattak egyebek közt egy kanadai jéghotelbe, sőt Norvégiába is, ahol a film megjelenése után elképesztően megnövekedett a turisták száma. A film akkora hatással volt, hogy a bemutatását követően az Elsa és az Anna lettek a legnépszerűbb lánynevek. Nemcsak a Jégvarázs, annak zenéje is nagy sikert aratott, kiváltképp a *Let It Go*, magyarul *Legyen hó* című dal. Hírekben arról lehetett olvasni, hogy egy liftben ragadt kislányt két tűzoltó azzal nyugtatott le, hogy ezt a dalt énekelte neki. A siker viszont nem eredményezett gyors folytatást. Megjelent ugyan két rövidfilm, de a tervek szerint a második rész már csak idén novemberben kerül a mozikba.

Összeállította: Lukács Melinda

Elhunyt Andy Vajna

Életének 75. évében, hosszú betegség után, budapesti otthonában elhunyt Andy Vajna, a magyar és a nemzetközi filmipar meghatározó alakja, filmproducer, nemzeti filmipar fejlesztéséért felelős kormánybiztos. Karrierje során számos ismert rendezővel és színésszel dolgozott, például James Cameronnal, Arnold Schwarzeneggerrel, Robert De Níróval, Gary Oldmannel, Scarlett Johanssonnal, Anthony Hopkinsszal és Sylvester Stalloneval. Andy Vajna sokat tett a magyar nemzeti filmipar fejlesztéséért és felvirágztatásáért. Az ő nevéhez fűződik a Magyar Nemzeti Filmalap létrehozása. Kormánybiztosi időszakában olyan nagy magyar filmsikerek születtek, mint a Saul fia, A nagy füzet, a Kincsem, a Testről és Lélekről, az 1945 és a BÜÉK. A nemzeti filmalap által támogatott magyar filmek több száz nemzetközi díjat nyertek, többek között Oscart, Golden Globe-ot és Arany Medvét.

Missy Elliott sikere

Missy Elliott lesz az első női rapper, akinek a neve bekerül a *Dalszerző Hírességek Csarnokába*. A beiktatási ceremóniát júniusban tartják meg New Yorkban. Missy Elliott mellett Cat Stevens, **John Prine**, **Tom T. Hall**, **Dallas Austin** és **Jack Tempchin** nevével is bővül az elismert dalszerzők listája. Missy Elliott egyébként a harmadik rapper, aki a Csarnokba kerül, az első Jay-Z volt két éve, a második Jermaine Dupri tavaly. Missy Elliott a kilencvenes években robbant be a köztudatba. Első lemezét Supa Dupa Fly címmel 1997-ben adta ki. Ezután még öt albumot készített. A legutóbbi, hatodik lemeze, a *The Cookbook*, 2005-ben jelent meg. Azóta már eltelt tizennégy év. Állítólag tavaly Missy Elliott arról értesítette a rajongóit, hogy új lemezt készít, amit talán még idén kiad, de ezt hivatalosan nem erősítette meg. Missy Elliott saját dalain kívül egyebek közt Beyoncénak és Whitney Houstonnak is írt dalszövegeket.

Húszéves a Magna Cum Laude

Idén ünnepli megalakulásának 20. évfordulóját a Magna Cum Laude. Az együttes 1999-ben jött létre Mezőtúron. Megalapítása után hamar hírnévre tett szert, alig egy hónap közös zenélés után megnyert egy magyarországi tehetségkutató versenyt. Több tagcsere után az együttes jelenlegi felállása: Mező Mihály (ének), Szabó Tibor (gitár), Kara Mihály (basszusgitár), Lesták Márton (billentyű) és Török Máté (dob). Az együttes eddigi fennállása során számos díjat kapott, egyebek közt Az év együttese és Az év dala Fonogram-díjakat, továbbá Kara Mihályt Az év dalszövegírója díjjal is jutalmazták. A Magna Cum Laude jubileumi koncertjét február 15-én tartja a Papp László Budapest Sportaréna, ahol a nagy eseményt vendégelőadókkal ünnepli meg. A Magyar Virtuózok vonószenegyesével egy akusztikus repertoárral is készülnek, emellett Ferenczi György szájharmonikás, énekes, hegedűs is fellép a koncerten. Időközben Mező Misit, a Dal című műsorban is láthatjuk, a zsűri egyik tagjaként.

Újabb élőszereplős változat

Egy újabb Disney-klasszikus elevenedhet meg a filmvásznon a közeljövőben. A Dumbo, Az oroszláncok, az Aladdin, a Susi és Tekerő, a Mulan és A kis hableány után, úgy tudni, hogy a Notre Dame-i toronyőr élőszereplős változatának a megfilmesítését is tervbe vették. Állítólag a Victor Hugo regénye nyomán készült rajzfilm új feldolgozásának producere Josh Gad lesz, aki a Jégvarázsban Olaf hangját adta, valamint az élőszereplős A szépség és a szörnyetegben Gaston hú csatlósát, LeFou-t alakította. A híresztelések arról is szólnak, hogy Josh Gad akár Quasimodót is eljátszaná, a filmet pedig musical formájában képzelik el. A rajzfilm Victor Hugo A párizsi Notre-Dame című regénye alapján készült, bemutatója 1996-ban volt. Készült második része is, A Notre Dame-i toronyőr 2. – A harang rejtélye, amely 2002-ben jelent meg.

Jelige: „Január”

Kedves Bizalmas sorok!

Hetedikes lány vagyok. Van egy fiú, aki tetszik, nagyon furcsán szokott rám nézni, de nem tudom, miért. Én se merek hozzá szólni, mert a barátai piszkálnának, ha csak egy szót is szólnék hozzá.

Válasz:

Az az igazság, hogy a tekintet, a pillantás, a nézés, pontosabban a szemhasználat, nagyon fontos nem verbális kommunikációs elem. A szemünk a legtökéletesebben működő üzenetközvetítő. Valójában a szem adja a legpontosabb jeleket, és igazából csak akkor létesíthető valakivel kommunikációs kapcsolat, ha a másik személy szemébe nézünk. Szemkontaktusra törekszünk, ha valakivel pl. beszélgetni szeretnénk, viszont ha nem akarunk a másikkal szóba állni, kerüljük a tekintetét.

Tudományosan is bebizonyították különböző megfigyelési módszerek segítségével, hogy ha valaki hazudik vagy el akar hallgatni valami fontosat, akkor az együtt töltött idő kevesebb mint 1/3-a alatt találkozik a beszélgetőtárs tekintetével. A pupillák tárgultsága jelzi azt, hogy valaki szimpatizál, érdeklődik irántunk vagy ellenséges velünk, amennyiben az együtt töltött idő kb. 2/3-ban a tekintetek találkoznak.

Tudnod kell, hogy ha valakivel jó kapcsolatot akarunk kiépíteni, akkor az együtt töltött idő 60-70 százaléka a pillantásoknak találkoznia kell. A szemünkkel képesek vagyunk az alapvető érzelmeket is kifejezni, mint amilyenek a harag, az undor, a boldogság, meglepettség, szomorúság stb. És ezeket az érzelmeket, ki jobban, ki kevésbé jól tudja felismerni. De fejleszteni lehet. Tehát ha a fiú „furcsán néz”, valamilyen módon kapcsolatot szeretne teremteni veled. A testbeszéddel foglalkozó szakemberek szerint az 5 másodperces intenzív szemkontaktus már nem számít természetesnek, ezért valószínűleg a nézés eme fajtája a csábítási technikájához tartozik. Ha már egy jó ideje (pl. órákon át) szemeztek, és kissé megdönti a fejét, hogy találkozzon a tekintetetek, ez annak a jele, hogy tetszel neki, és megteheted te is a következő lépést. Ha viszont átsiklik feletted a tekintete, akkor jó lenne, ha elfelejtenéd a fiút, mert közömbös irántad.

Ha a fiú is az iskolába jár, lesz alkalmad arra, hogy előbb-utóbb beszéljess is vele. Ami a piszkálódást illeti, ha a fiú tetszik, és megállapítod, hogy te is tetszel neki, tudnod kell, hogy minden csoda három napig tart, és néha érdemes bevállalni a piszkálódást is. Jó lenne azonban, ha a kezdeményezést a fiúra hagynád. Addig is, te is jelezzél neki, hogy tetszik. Te is pillantgassál oda, nézz rá, majd süsd le a tekinteted. A mosoly is segít, meg az is, ha odaköszönsz neki/nekik, ha találkoztok. Ha nem jön össze a dolog, ne búsulj sokáig, mert még csak most kezdődik a szimpátiák és szerelmek ideje számotokra.

Jelige: „Pici”

Kedves Bizalmas sorok! Évek óta rendszeresen olvasom a Jó Pajtást, és nagyon érdekesnek találok a Bizalmas sorokban megjelenő problémákat és a tanácsokat is. Remélem, hogy az én problémámra is lesz megoldás. 13 éves vagyok, és a fiú is, aki tetszik, egyidős velem. Amint megláttam, rögtön megtetszett. A barátnőnkön keresztül megtudtam a telefonszámát, és fel is hívtam párszor. Nem szakította meg a vonalat, válaszolt a kérdéseimre, és azt is megígérte, hogy jelentkezik, de sose hívott vissza. Szeretem! Mit tegyek?

Válasz:

Kedves Pici!

Neked egy nagyon jól nevelt fiúval van dolgod. Valószínűleg szégyenlős természetű, de az is lehetséges, hogy még egyáltalán nem érdeklik a lányok. Mindenesetre, ha nem tetszene neki a dolog, mármint, hogy érdeklődsz iránta, nagyon röviden és direkt módon elutasítana. Annyit megtehetsz, hogy kihasználod az iskolai környezet előnyeit, és megpróbálsz közeledni a társaságához, hogy minél jobban megismerhessétek egymást (biztos van közös ismerősök, akivel elmehetsz oda, ahol gyülekeznek, barátkoznak). Vagy békén hagyod a fiút, és keresel magadnak más társaságot, más szimpátiát. Sokkal valószínűbb azonban, hogy rövid időn belül új szimpátiád, szimpátiáid lesznek, más szerelmi tüzek gyúlnak majd a szívedben.

Jelige: „Girls”

Kedves Bizi! 13 éves vagyok, és van két nagyon jó barátnőm. Nemrégiben még mind a hárman nagyon jóban voltunk, de ők ketten összevesztek, és nem akarnak kibékülni. Már mindent megpróbáltam! Én mind a kettővel jó barátnő szeretnék maradni. Hogyan barátkozzak mindkettőjükkel, hogy ne haragudjanak meg rám?! Segíts!

Válasz:

Ha hiszed, ha nem, szívből örülök annak, hogy továbbra is mindkettővel barátkozni szeretnél, hogy nem álltál egyikük oldalára sem. Tulajdonképpen, te vagy az összekötő szál, amelyik valamilyen módon tartja a kapcsolatot köztük, és aki kibékítheti őket. Ezért jó az, ha többen barátkoztok. Pl. a hármas barátnőknél a harmadik tag fenntartja az egyensúlyt, ha különbözők az álláspontok. Ismert az a tény is a társas lélektanból, hogy általában mindig páros kapcsolatok alakulnak ki, függetlenül attól, hogy hányan vannak a társaságban. Ezek a „kettősök” változóak, hol az egyikkel, hol a másikkal kapcsolódnak össze, összefogva a harmadik ellen.

Hogy mit tegyél? Legyél velük őszinte, és semmi esetre se titkold, hogy a másikkal barátkozol. Mondd meg mind a kettőnek, hogy te mindkettőjükkel szeretsz barátkozni, és ne is próbáljanak arra kényszeríteni, hogy döntsél köztük, hisz mindkettőjük egyformán fontos a számodra. Ki tudja, lehet, hogy a közeljövőben újra hármasban fogtok barátkozni. De akkor se ess kétségbe, ha az összeférhetetlenség megmaradna, vagy mindkettőjükkel elhidegül a barátság. Ezért jó lassan bővíteni a baráti társaságot, másokkal is ismerkedni, új ismeretségeket kötni, beengedni őket is a baráti körödbe.

Kérdéseitekre Bori Mária pszichológus válaszol
e-mail: bizalmas.sorok@gmail.com

Rendszerető vagy?

Kényszerít érzél arra, hogy rendet, tisztaságot varázsolj magad köré? Vagy éppen ellenkezőleg? A választ megtudod, ha őszintén felelsz az alábbi kérdésekre!

- Szoktál otthon mosogatni?
IGEN (1) NEM (0)
- Mindennap elrakodsz a szobádban?
IGEN (1) NEM (0)
- Van olyan ruha rajtad, amelyik lyukas?
IGEN (0) NEM (1)
- Este szoktad bepakolni az iskolatáskád?
IGEN (1) NEM (0)
- Szoktál magaddal vinni papírzsebkendőt?
IGEN (1) NEM (0)
- Ha elolvastál egy könyvet, visszatessz a polcra?
IGEN (1) NEM (0)
- Reggel idejében oda szoktál érni a suliba?
IGEN (1) NEM (0)
- Tanáraid szerint olvasható-e az írásod?
IGEN (1) NEM (0)

Számold össze a pontjaidat, és kiderül, melyik csoportba tartozol.

ÉRTÉKEKELÉS

0 és 2 pont között:

Gondolom, mindenki föl van háborodva a környezetekben, hogy mennyire rendetlen vagy. A változtatás csak rajtad múlik. Próbálj rendet tartani magad körül!

3 és 5 pont között:

Szereted, ha rend van körülötted, még akkor is, ha nem élvezed különösebben a rendcsinálást. Ha nagyon kell, akkor mindig rendet raksz.

6 és 8 pont között:

Gratulálunk! Te igazán szereted a rendet, a tisztaságot. Neked nem okoz problémát környezeted rendben tartása. Vigyázz, nem kell túlzásba vinni!

Skandináv rejtvény

Rejtvényünkben egy februári időjósítás és a február hónap népi megfelelője van elrejtve.

	ILYEN VONTATÓ IS VAN GRAMM	KEZDŐ-PONT NEM KÉSŐBB	RAGADOZÓ ÁLLAT TEMPUS	FIATAL TEHÉN ARGON	SZERÉMSÉGI HELYSÉG NORD	KERESZTÜL UTAZÓ EZ	
					SZ		
	NELLIKE		IZMOS MAGA		URÁN SZÁVAZ A SZÁZÉPÉN	NÉVMÁS DEHOGY!	
	KÜZDELMES ÚT ELME			ÁLLATLAKÁS	KATICÁM CSAPADÉK		
KÉN	2	KELET				EZ	
SZÁMOS						UGYAN!	
		SÉRÜLÉS A KÉZ RÉSZÉ		FÉRFINÉV	PATÁS ÁLLAT L. G. E.	FORDÍTVA SZENVEDÉLY AGRÁR-ESZKÖZ	
KÁLIUM	FORDÍTVA A FA ELLENSÉGE „S”		LEL BETŰI INDIUM		IGEKÖTŐ ÚJ A FÉRFI PÁRJA	EME A FÖLDRE	
... MI A KÓ		ÉSZAK	ISMERETLENEK GAUSS			LENNERT GÉZA 50	

Megfejtés: GYERTYASZENTELŐ MELEGE, SOK HÓ S JÉGNEK ELŐJELE, JÉGBONTÓ HAVA

JEGES ÜDÍTŐ TÉLEN IS?

Készíts kivisorbetet!

Kell hozzá: 8 érett kivi, 1 citrom leve, 4 evőkanál méz. Mindezt turmixold össze, és ha a torkod bírja a hideget, fagyaszsd le. Fagyott állapotban gombócokat formálhatsz a sörbetből. Ha érzékenyek vagyunk a hidegre, akkor jobb fagyasztás nélkül fogyasztani a vitamindús, üdítő desszertet.

Ezt csináld a hajaddal!

- A csomós hajat először a hajsálak végétől bogozd ki és csak azután a tövétől
- Mindig a hajadnak megfelelő típusú készítményt használd
- A lekerekített végű kefe jól tesz a fejbőrnek
- A sampont vízzel hígítsd fel, úgy kímélőbb
- Érzékeny hajnál csak a hajsálak végére vigyél fel formázóterméket
- A hajadat mindig alaposan öblítsd le
- Este távolítsd el, keféld ki a hajadból a formázótermékek maradvékát
- Egyszeri samponozás bőven elég
- A hajkúrárt mindig törőlköző alatt csináld, így a leghatásosabb

Ezt NE csináld!

- Ne dörzsöld szárazra a nedves hajat, mert ettől töredezhetsz
- Zsíros hajat ne moss túl meleg vízzel, mert az beindítja a faggyútermelést
- Ha száraz a hajad vagy nagy a meleg, ne alkalmazz alkoholtartalmú termékeket, mert szárító hatásúak
- Ne használj befőttesgumit hajgumiként, mert az tönkreteszi a hajat
- Ne kösd naponta erősen hátra a hajad, mert töredezni fog a hajsálak töve
- Megterheli a hajad, ha egyszerre több formázóterméket alkalmazol

Mi tesz jót a szervezetünknek a hidegben?

Vigyázzunk az immunrendszerünkre, táplálkozzunk vitamindúsán. Például a frissen facsart citromléből készült limonádé, a házi savanyúkáposzta vagy a gyümölcsfogyasztás is kitűnő választás.

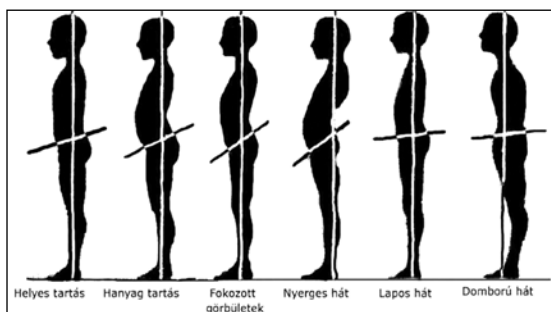
Nagyon jót tesz egy forró kakukkfű-, menta-, kamilla- vagy gyömbértea, különösen ha fáradékonyak vagyunk. Persze kiváló a csipkebogyótea is, amely kiemelkedően magas C-vitamin-tartalmával erősíti az immunrendszerünket. Ha édesen szeretjük a teát, mézzel ízesítsük! Aki szereti a mézet, reggelire is kapjon be 1-2 kiskanállal, biztos jót tesz a szervezetnek. A fokhagyma is valóságos csodaszer, ám erős utószaga miatt válogassuk meg az alkalmat, mikor fogyasztunk egy-két gerezdet belőle. Ám, ne hagyjuk ki! Ásványi anyagokban, vitaminokban és egyéb értékes tápanyagokban gazdag.

A helyes testtartás növeli az önbizalmat

A helyes testtartás növeli az önbizalmat. Hasat be, mellet ki, és fel a fejjel! Az egyenes testtartás nemcsak egészséges gerincünkre nézve, hanem egyéb pozitív hatása is van: egy friss tanulmány megállapítása szerint nagyobb az önbizalmuk azoknak, akik helyes testtartással élnek mindennapjaikat. A kijelentés nemcsak álló helyzetben vagy járás közben igaz, hanem ülve is, tehát e sorok olvasása közben is dőlj hátra, egyenesítsd ki gerincet, és ne görnyedj az íróasztal fölé!

Az amerikai Ohio állam Columbus Egyetemének megfigyelésben 70 diákot kértek arra, hogy asztalnál ülve pozitív és negatív személyiségvonásokat írjanak le egy füzetbe. A

jegyzetelőket külön megkérték, hogy vagy egyenes tartással, vagy kifejezetten görnyedve írjanak. Ezt követően a diákoknak meg kellett jelölniük azokat a tulajdonságokat, amelyeket pillanatnyilag önmaguk számára is érvényesnek tartottak. A helyes testtartásuk nagyobb arányban említették a pozitív személyiségjegyeket, a görnyedők viszont nagy többségben

a negatív töltetűeket sorolták. „Az egyenes testtartás bizakodó gondolatokkal töltötte el a résztvevőit attól függetlenül, hogy egyébként optimista vagy pesszimista alkatok-e” – magyarázza Richard Petty, a kísérlet vezetője, s hozzátette: „a helyes testtartás nemcsak egészségi szempontokból ajánlott, hanem pszichológiai előnyei is vannak.

Melyek lesznek idén a divatszínek?

A játékos színek fogják az idei évet uralni, erre utalnak a híres kifutókról érkező képek. Melékelt képünket szemlélve meggyőződhetünk arról, ha a következő „szakszerű” magyarázat nem árul el sokat számunkra, mint ahogyan számunkra sem: „A 2019-es tavaszi/nyári gondolatvilág donimálja a szezonálisitást mind a férfiak és a nők divatjában. Vibráló, anélkül hogy toladó lenne, kiemelve azokat az árnyalatokat, melyek a hitelesség iránti vágyainkat fejezik ki, valamint a folyamatos igényünket a kreativitásra és szimpatikus, elérhető designra.”

Amit a szénsavas üdítőkről tudni kell

Manapság szomjoltók széles skálája áll rendelkezésünkre, ihatunk vizet, rengeteg féle teát, gyümölcsleveket és ezek szénsavas változatait. De mint minden jónak, sajnos a szénsavas italoknak is megvan a rossz oldaluk...

Egy kis történelem

A legelső ember, aki a szénsavas víz kérdésével foglalkozott, a 15. századi svájci természettudós, Paracelsus volt, az ipari termelés azonban csak az 1800-as években kezdődött Amerikában. Magyarországon Jedlik Ányos készítette el a gépet, ami szénsavval telítette a vizet, de a forgalomba kerülésre várni kellett.

A gyártás folyamata

A vizet nagy nyomás alatt szén-dioxiddal telítik – ez a folyamat játszódik le kicsiben egy szódászfóban is. A gyümölcsös üdítők alapja a gyümölcssűrítvény, mely ugyan természetes eredetű, de igen kis szálalékát képezi az italnak. A hígított gyümölcspépet a vízhez hasonlóan dúsítják, majd aromákkal és színezékekkel turbozzák fel.

Amiért szeretjük:

- Jó ízük van.
- Sokáig megőrzi a minőségüket.
- Kiváló üdítő hatásúak a szén-dioxid – kólafelek esetében a koffein miatt.
- A fokozott sav- és nyáltermelés miatt segítik az emésztést.

Amiért nem szeretjük:

- A nagy mennyiségű cukor miatt fogyasztása könnyen elhízáshoz vezethet.
- Koffeintartalma miatt fokozza az anyagcserét, ennek következtében állandó szomjúságot érzünk, hiszen a szárazság érzetét kelti bennünk.

– A savanyú ízt foszforsavval szabályozzák, ami köztudottan a csontok ellensége: megköti a szervezetbe be nem épült kalciumot.

A legnépszerűbb üdítő – a Coca-Cola

A 19. század végén előállított ital – amit eredetileg gyógyszernek szántak – rengeteg mindenben ment keresztül az elmúlt évek alatt, receptje és arculata egyaránt változott, egyet azonban biztosan állíthatunk: hosszú évtizedek óta ez a legnépszerűbb üdítő nemcsak a fiatalok, hanem az idősebb korosztály körében is. Az emberek mindenféle elrettentő információ nélkül is megértették az ital magas cukortartalmát, ami köztudottan egészségtelen. A Coca-Cola erre a Coca-Cola Light-tal rukkolt elő, ami azonban egyáltalán nem olyan egészséges, mint amilyennek beállítják. Természetesen a „sima” kóla és a többi cukrozott, szénsavas üdítő sem tartozik a legegészségesebb italok közé. Egy-egy pohár szénsavas frissítő alkalmanként belefér, de ha egy mód van rá, fogyassz inkább szénsavmentes ásványvizet (lehetőleg napi 2-3 liter!).

A legfontosabb szabályok

A jégre lépés előtt vizsgáljuk meg annak minőségét. A legbiztonságosabb a jól átlátszó, homogén állapotú jég. Sűrű hótakaró alatt a jég vékonyabb, mint a hómentes helyeken. Legalább 10-12 cm-es jégtakaró szükséges a biztonságos téli jeges sportoláshoz. A jég a tavakon, nyílt vizeken soha nem egyforma vastag, ezért ne kíséreljünk meg rajta átkelni. Lényeges, hogy soha ne egyedül menjünk a jégre kikapcsolódni!

Ne kerüljön jég alá a fej és a kéz!

Legalább ketten, optimális esetben hárman együtt sportoljunk, így tudunk egymásra figyelni, illetve egymáson segíteni baj esetén. Fontos a ruházat helyes megválasztása. Testhez simuló, több rétegű, lehetőleg kis nedvszívó képességű (termo, orkán, pamut) ruhákat válasszunk. Ezek lassan engedik át a vizet, így ha vízbe esünk, nem nagy súllyal húznak le és lassabban hűl ki a testünk. A jégen nyugodtan és egyenletesen lépkedjünk, ha elesünk, könnyebben beszakad a jég. Síbottal vagy bottal ellenőrizzük az előttünk lévő jég vastagságát, szilárdságát.

Ha beszakad alattunk a jégtakaró, igyekezzünk megőrizni nyugalmunkat, mert ez elengedhetetlen ahhoz, hogy a kialakult lékből ki tudjunk szabadulni. A beszakadás pillanatában karunkat nyújtjuk oldalra és dőlünk egy kicsit előre, hogy minél nagyobb felületen érintkezzünk a jég felszínével. Próbáljuk meg-

Hogy kell jégről menteni?

akadályozni, hogy fejünk és kezünk a jég alá kerüljön. Ha sikerül visszajutnunk a jégtáblára, továbbra is fekvő helyzetben, lassan csúszunk a part felé.

Ne menjünk a lék szélére!

Ha észrevesszük, hogy valaki más alatt beszakadt a jég, keressünk valamilyen eszközt, amivel a mentést biztonságosabbá tudjuk tenni. Lehetőség szerint ne menjünk közvetlenül a lék szélére, hanem kissé távolabbról nyújtsunk oda valamit a bajbajutottnak (kötél, faág, levegőtartó ruhadarab stb.).

A mentés során használjunk minél nagyobb felületet (deszkalap, létra stb.), ezzel is csökkentve a beszakadás veszélyét. Ha sikerül a mentés, vegyük le a bajbajutottról a vizes ruhadarabokat, adjunk rá szárazat, takarjuk be. Kísérjük meleg helyre (fűtött gépjármű, meleg helyiség stb.), adjunk neki langyos vagy éppen meleg italt, és csak fokozatosan melegítsük vissza a szervezetet. Baj esetén azonnal hívjunk mentőt, a telefonszám: 194. Ennél is fontosabb, hogy kizárólag megfelelő jégvastagság esetén és csak az erre kijelölt helyen merészkedjünk a jégre.

Ünnep, szertartás vagy bolondozás?

Az észak-európai országok közül néhányban ünnepnek számít a jeges vízben való csobbanás, az ortodox helyeken vallási szertartást jelent a mínuszokban való merülés, Olaszországban pedig igazi látványosság. Az érdekességeket a termalfurdo.hu gyűjtötte össze.

Észak-Európa

Finnországban, Észak-Oroszországban, Norvégiában, Svédországban, Dániában, Észtországban, Litvániában és Lettországon a jeges úszás hagyománya a szauna világához kapcsolódik. A 60–100 °C-os száraz melegben való szaunázást és a jég közé csobbanást felváltva gyakorolják, akár egymás után 4-5 alkalommal. A jeges fürdő és úszás pozitív hatással van a közérzetre.

Franciaország

A franciaországi Dunkirkben kb. 500-an mártóznak meg évről-évre a hideg vízben. A színes jelmezbe öltözött fürdőzők remek bulit csapnak ilyenkor a tengerparton, régi stílusú fürdőruhákba öltözve, bajuszokkal és parókákkal, több mint 10 percet töltenek a vízben.

Kína

Kínában több mint 200.000 tagot számlál az a Téli Úszó Egyesület, melynek tagjai között a 10, de akár a 80 évesek korosztályából is találunk bátor vállalkozókat, akik Harbinban, a világ legnagyobb jégfesztiválján is megmártóznak a jeges vízben. Taiyuanban és Dalianban, ahol a levegő hőmérséklete télen gyakran –10 °C alatt van, több száz férfi és nő úszkál mindennap a jeges Fen folyóban, megtisztulást remélve. Itt még úszóversenyeket is rendeznek.

Oroszország

A masszázs, a gőzfürdő, a szauna különleges és rendkívül extrém keveréke az orosz jeges fürdőzés szokása. Ennek fontos része a speciális orosz szauna, a banja, az itt eltöltött 15-20 perc után pedig jön az ugrás a szauna melletti tó jeges vizébe. A vízfelszín természetesen vastagon be van fagyva, erre léket vágunk, itt ugrik a vízbe a vállalkozó szellemű fürdőző. 2018-ban 10 fokban hidegben rendeztek úszóversenyt Kalinyingrádban. Vízkeresztkor szerte Oroszországban az orosz ortodox hívők a jeges vízbe merülés előtt keresztet vetnek, ilyenkor kereszt alakú léket vágunk a befagyott tavak jégpáncéljába, és imádkozva háromszor merítkeznek akár –15 fokban is.

Bulgária, Románia

Január 6-án, vízkeresztkor az ortodox papok fa keresztet dobnak a vízbe, amit aztán a hívőknek kell visszahozni. Úgy vélik, hogy a keresztet megtaláló személy megszabadul a gonosz szellemektől. Ugyanezt a hagyományt hasonlóképp Görögországban, Montenegróban és Szerbiában is életben tartják.

Olaszország

Az olaszok látványosabban adták meg a módját az fürdőzésnek. Négy műugró 2018-ban vállalta, hogy beugrik a Teverébe, ami Rómában 1946 óta hagyomány. A folyó partján több százan nézték a szokatlan újévi ünnepséget.

A vízbe néző ablak

A léki horgászás érdekes, ugyanakkor nehéz és veszélyes

Kezdjük a legfontosabbal! A léki horgászás veszélyes, ezért egyedül, felnőtt felügyelete nélkül esetekbe ne jusson kísérletezni vele! Világos?! Ha igen, akkor folytatjuk...

Csuka

Crapie

A világ azon sarkaiban, ahol rendszeresen hosszú és kemény telek járnak, nagy hagyománya van a léki horgászásnak. Ahhoz, hogy a halfogásnak ezt a módját sikeresen üzhessük, számos feltételnek kell egybevágnia. Az első és a legfontosabb az, hogy a jégpáncél az adott víz teljes területén vastag, szilárd és összefüggő legyen. Mert amikor ilyen, akkor biztonságosan járhatunk rajta. De még akkor sem egyedül!

A kishorgászok esetében ezt úgy kell értelmezni, hogy felnőtt felügyelete nélkül jégen nem járunk. A felnőtt pedig tudja, hogy előbb neki kell jégre lépnie, és ha az ő súlyát simán elbírja, akkor a gyerekek számára is biztonságos a jégen járás. Ugyanakkor nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy tájainkon gyakori jelenség, hogy a sekély vizekben meleg források vannak. Ezek nem forró, gőzölgő vizet bocsátanak ki, hanem

olyant, amelynek hőmérséklete – mondjuk így – csak hidegben mondható melegnek. De képes arra, hogy alulról elvékonyítsa a jeget, miközben fentről-kintről szemlélve minden biztonságosnak látszik. Ezért (is) kell mellettetek egy felnőtt, aki mindegyre oda tud figyelni.

És már jöhet is a horgászás!

Tájainkon a léki horgászás azért nem tett szert nagy népszerűsége, mert nagy folyóink ritkán fagynak be, ezért szinte egész télen át lehet légvágás nélkül is horgászni. Éppen ezért a horgászboltok nem forgalmaznak a léki horgászhoz szükséges felszerelést. Nem kapható lékfűró, jégkanál és a léki horgászhoz szinte nélkülözhetetlen, úgynevezett mormiskázó horgászbót. A lékvágást a mi horgászunk bal-tával szokta elvégezni, és ha ezt ügyesen teszi, akkor nem lesz nyakig vizes, és nem kell azonnal hazaszaladnia átöltözni. A jéktörmelékét térszűrővel is ki lehet szedni a lékből, és a meglevő felszerelést is át lehet hangolni léki horgászásra.

Tájainkon számos tévhit kering azzal kapcsolatban, hogy halaink téli álmot alszanak, és hogy kemény hidegekben nem lehet őket zsákmányolni. Ma már tudjuk, hogy télidőben nemcsak a ragadozó csuka, sügér, süllő, menyhal... aktív, hanem az úgynevezett békés halak is horogra csalhatóak. A lékekből ugyanis az ezüstkárász és a keszegféléket is lehet zsákmányolni.

Távoli vidékek halállományában egész sor olyan faj szerepel, amely télidőben rendszeresen

Szonárral is felszerelt mormiskázó horgász

fogható, az itteni vizekből azonban – horgászaink őszinte sajnálatára – hiányzik.

A tengerentúlon a sügérfélék meg a tavakban élő pisztrángok mellett van két olyan halfaj, amelynek légi horgászata igen népszerű. A nálunk is megtalálható naphal közeli rokonairól van szó. A két crapie (krepi) meglehetősen falánk, tehát könnyen horogra csalható, és nagy mennyiségben zsákmányolható. Ugyanakkor Ázsia jéghideg tájainak télen befagyó nagy folyóiból léken keresztül nagy termetű tokféléket lehet zsákmányolni.

Buzás Mihály

A hírneves lékhorgászati verseny Zeteváralján (Erdély)

A felszerelés: lékfűró, jégkanál, mormiskák... ennyi

Kifér-e a tok a léken? Valahol Szibériában

Valamire csak jó

- Mire jó a kulcstartó?
- ?
- A segítségével az összes kulcsodat egyszerre elveszítheted.

Hasznos szerszám

- Mikor lehet hasznos a villám?
- ?
- Ha nem találom a kanalam.

C betű

Móricka éppen hatalmas c betűket rajzolt piros filctollal a kishúgára, amikor az édesanyja belépett a szobába.

- Ūristen, Móricka, mit csinálsz a kishúgoddal???
- Semmit, csak becézem!

- A svájci teheneket elsősorban csoki-gyártáshoz használják fel.

- Szardínia lakosait szardíniának hívják.

- Hogy jó legyen, a kórházi nővéreknek teljesen sterilnek kell lennie.

- Az orvosok azt mondják, hogy a halálos betegségek a legrosszabbak.

- Amikor a kistesóm született, akkumulátorba kellett tenni.

- A lepke egy olyan rovar, amely a helikopterek családjából származik.

- A leghasznosabb állat a disznó. Mindene felhasználható: elejéből-hátuljából hús van, a bőréből cipő, a szőréből kefe, a nevével meg káromkodni lehet!

- Az állatkert egy szuper hely. Olyan állatokat is lehet látni, amelyek nem is léteznek.

Félreértették

- Az anyuka meséli az ismerősöknek:
- A kisfiam még csak 5 hónapos, és már ül!
- Mire az egyik ismerős:
- Uramisten! És mit követett el?

Kínaiul

A közvélemény-kutatók felmérést végeznek a különböző társadalmi rétegek között, hogy ki szerint mennyi idő alatt lehet megtanulni kínaiul. Megkérdezik a paraszt bácsit, mire ő:

- Szerintem egy egész élet is kevés rá.
- A butikos szerint:
- 3-4 év alatt jól meg lehet tanulni.
- A menedzser válasza:
- Intenzív tanulással 3-5 hónap alatt.
- Megkérdezik az egyetemistát is:
- Szerintem mennyi idő alatt lehet megtanulni kínaiul?
- Miért, holnap vizsga?

Kimerítő válasz

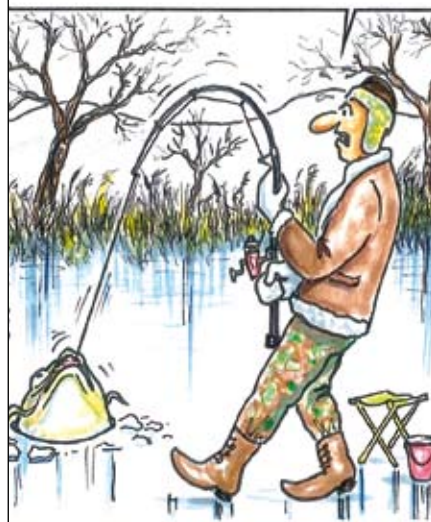
- Andrist megkérdezik:
- Édesapád micsoda?
- Beteg.
- Azt kérdezem, mit csinál.
- Köhög.
- De mivel foglalkozik?
- Borogatja magát.
- De mit csinál akkor, ha nem köhög és nem borogatja magát?
- Akkor egészséges.

Skóciában

- Két skót beszélget:
- Te McGregor, miért mondod a fiadnak folyton, hogy forog a Föld?
- Azért, hogy ne kérjen pénzt körhintára.

Peches lékhorgász

A fene egye meg! Miért nem tudott ez nyáron horogra akadni?!

Büntetés

- Uram - állítja meg a járőr az autóst -, megbüntetem, mert túllépte a hatvanat.
- Nocsak! - így az autós. - Már a koráért is megbüntetik az embert?

A macska farka

- Ejnye, Pistike, ne húzd a macska farkát!
- Én csak fogom. Ő húzza.

Irtó jó rendőrvice

- Apu - mondja a rendőr gyereke otthon -, tudok egy irtó jó rendőrviccet.
- No de fiam, tudod, hogy én is rendőr vagyok!
- Nem baj. Majd lassabban mesélem.

Jelzés

- Miért vágta meg a rendőr az arcát, amikor borotválkozás közben csöngették?
- ?
- Hogy tudja, hol hagyta abba.

Jean

- Jean, kérem, ma az utca túloldalán tálaljon!
- De, miért, uram?!
- Mert azt mondta a fogorvosom, hogy a másik oldalon egyek...

- Jean, kérem, öntözzön meg!
- Miért, uram?
- Ki akarok kelni magamból!

- Jean, öntse ki ezt a lavór vizet az ablakon!
- Igen, uram.
- Jean, mi volt ez a sikoltás? Volt valaki a lavórban?

- Jean, adjon friss vizet a halaknak!
- De uram, még a tegnapit sem itták meg...

- Jean! Maga szerint tud mászni a kakusz?
- Nem tud, uram.
- Ez biztos?!
- Igen, uram.
- Akkor egy sünt öntöztem meg.

- Jean, hallotta, hogy tegnap elütöttek egy keményseprőt?
- Hát ez döbbenetes! Úgy látszik, már a háztetőn sincs biztonságban az ember!

- Jean, az évnek melyik hónapjában van 28 nap?
- Annyi mindegyikben van, uram!

Kitalálod?

Se esze nincs, se szeme nincs, mégis igazat mond. Mi az?
Éjjel-nappal jár, mégis egy helyben áll. Mi az?
Gombja van, de nem kabát, nem is ing, és nem nadrág. Egyáltalán nem ruha, de kemény, hegyes, nem puha. Mi az?
Akárhova vitték, mindig fejbe verték. Mi az?
Mi megy át a vízen árnyék nélkül?
Melyik kutya csúszik a jégen?
Télen szalad sebesen, nyáron pihen csendesen. Mi az?
Melyik mérték a legolcsóbb?
Mi beszél a világ minden nyelvéen?

TUDOD-E?

Tíz kérdés, tíz válasz a jégről

1. Hogyan keletkezik a jég?

A víz három lehetséges halmazállapota: a szilárd, a folyékony és a légnemű. A fagyás az a halmazállapot-változás, amikor a folyékony víz szilárd jéggé válik. A jég tehát szilárd halmazállapotú víz.

2. Hány Celsius-fokon fagy a víz?

A tiszta víz 0°C hőmérsékleten fagy meg. Ez a hőmérséklet a víz fagyáspontja.

3. Miért úszik a jég a vízen?

A jég könnyebb a víznél, ezért úszik rajta. Míg a víz sűrűsége 1000 kg/m³, addig a jég sűrűsége 900 kg/m³.

4. Miért reped szét a vízzel telt üveg, ha megfagy benn a víz?

A jég térfogata nagyobb a vízénél, ezért a megfagyott víz szétrepeszt az üveget.

5. Miért nagyobb a 0°C-os jég térfogata, mint a 0°C-os vízé?

Mivel a vízmolekulák kristályrácsba rendeződve egymástól távolabb kerültek.

6. Hány Celsius-fokon olvad a jég?

A jég 0°C hőmérsékleten olvad. Ez a hőmérséklet a jég olvadáspontja.

7. Miért nem változik a vízszint, ha a jég elolvad?

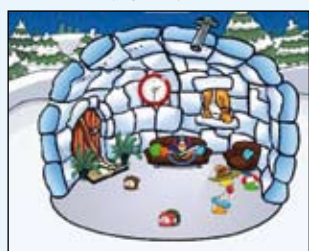
Az úszó jég ugyanannyi vízből áll, mint amennyi vizet kiszorít. Ugyanis mivel úszás közben egyensúlyban van, a rá ható felhajtóerő megegyezik a jég súlyával,

de megegyezik a kiszorított víz súlyával is Arkhimédész törvénye szerint. Tehát az úszó jég súlya, így a benne levő víz térfogata is megegyezik a kiszorított vízével.

8. Miért jobb hóvezető a jég, mint a frissen hullott hó?

A jég kristályai között sokkal kevesebb levegő van, mint a hó kristályai között.

9. Hogyan nem fáznak az eszkimók a jégkunyhóban?

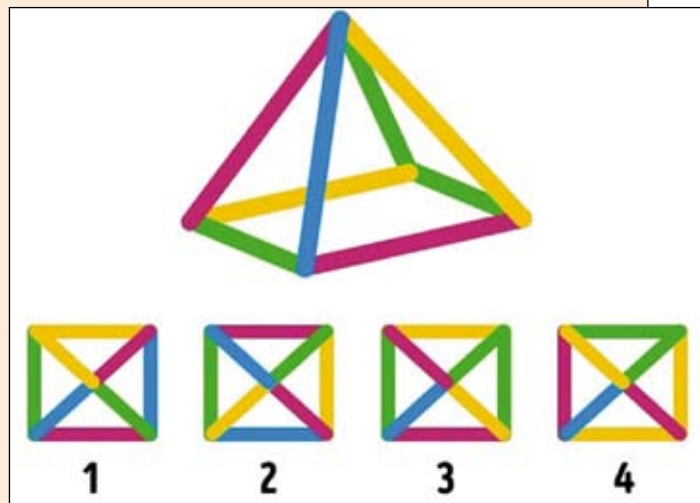
A jég jó hőszigetelő, ezért megvédi lakóit a kinti erős hidegtől. A kunyhó falait belülről prémes állatbőrökkel borítják, amelyek elszigetelik a belső teret a jégfal közvetlen hűtő hatásától. A jégkunyhóban tüzelni is lehet, levegője kellemesre felfűthető.

10. Miért van télen jégvirág az ablakon?

A jégvirág nem más, mint speciális körülmények között keletkező zúzmara. A jégvirág a fűtött helyiségek ablakainak belső felületén jelenik meg a téli hidegben, amikor a kinti hőmérséklet nulla fok alá esik.

Jól nézd meg!

Melyik a piramis felülnézetből?

JÁTSSZUNK MÁST!

Mire való a...

Ezt a játékot akkor jó játszani, amikor nem lehet a szabadban tartózkodni. Ketten is játszhatjátok, de ha többen vagytok, még szórakoztatóbb. Minden játékosnak azonos számú papírszeletke és egy írószerszám kell. A papírokat rakjátok két kupacba. Az egyik kupacban lévő papírokra ilyen kezdetű szöveget írtok: Mire való a ... – a pontok helyére bármilyen tárgy neve kerüljön.

A másik kupacban lévő cetlikre pedig a következő szöveget írtok: Arra, hogy... – a pontok helyére írtok oda a tárgy használatát. Ha az írással megvagytok, hajtogassátok össze a papírszeleteket, és jól keverjétek össze mindkét kupacot. Sapkát vagy dobozt is felhasználhattok erre, ezek híján egy-egy zacskó is megfelel. Ezután kezdődhet a játék. Mindenki húz egy-egy cetlit a kupacokból. Először onnan, ahol a tárgyak vannak, aztán onnan, ahol a használatuk. Mindkettőt felolvassa. Persze ilyesmi lesznek hallhatóak: Mire való a kerékpár? Arra, hogy ropogósra süssük. A nevetés garantált.

Jó szórakozást!

Tudod-e, mit jelentenek a következő közmondások/ szólások?

Nem eszi meg a kutya a telet.
Időjárásnak nehéz módot szabni.
Hol van már a tavalyi hó?
A télnek nincs szeme.
Hideg ellen nincs vitéz.

(Megfejtés:
Kitalálod? – Mérték, óra, gombostű, szög, hang, fakutya, szánkó, szem-
mérték, vízszhang
Melyik a piramis felülnézetből? – a 3.)

Négyen jutottak tovább

Lezajlott a XXX. Bátaszéki matematikaverseny második (területi) fordulója

Január 20-án az Újvidéki Módszertani Központ szervezésében megtartották a XXX. Bátaszéki matematikaverseny második (területi) fordulóját. Az esemény színhelye az újvidéki Petőfi Sándor Általános Iskola volt, ahol 29, 3–8. osztályos diák versenyzett.

A továbbjutók névsora:

Horvát Dániel – 5. osztályos tanuló, Hunyadi János Általános Iskola, Csantavér, felkészítő tanár: **Tóth Gabriella**

Dobó Ármin – 6. osztályos tanuló, Jovan Mikić Általános Iskola, Szabadka, felkészítő tanár: **Petrás Csilla**

Kalmár Krisztina, 7. osztályos tanuló, Kó-kai Imre Általános Iskola, Temerin, felkészítő tanár: **Erős Ágnes**

Somogyi Ákos, 8. osztályos tanuló, Petőfi Sándor Általános Iskola, Hajdújárás, felkészítő tanár: **Katona Novák Ágnes**.

A verseny továbbjutói részt vehetnek majd a bátaszéki döntőn, amelyet március 22-én tartanak.

Újvidéki Módszertani Központ
Fotó: Horvát Anikó

Tehetséges matematikusok egy helyen

A továbbjutó versenyzők felkészítő tanáraikkal

A helyes válasszal könyvet nyerhetsz!

Idei második számunk nyereménykérdése sem bizonyult nehéznek. Noha a képen kevésbé pompás virág mutatkozott, mint amilyen igazából, sokan felismerték a mimózát. Azt sokan tudják, hogy a mimóza meglegedelő növény, érintésre gyorsan becsukja a leveleit. De azt, hogy a trópusokon kedvelt zöldtrágya? S azt tudod-e, hogy a mimóza gyógynövény? Örölt leveleivel mandulagyulladás, arcüreggyulladást gyógyítanak Indiában, az egész növény őrleményével dörzsölik be a fájó testrészeket Kongóban, Délkelet-Ázsiában pedig alvászavarokat kezelnek vele. A helyes megfejtők közül a szerencse az **oromi Torma Varga Laurára, az Arany János iskola ötödikére** mosolygott. Könyvjutalmát a jövő hónap elején postázzuk.

És most jól nézzétek meg az e heti számunk nyereménykérdéséhez kapcsolódó képet! Egy szinte kifehéredett fotót láttok, mely magában is jelzi, hogy igen régi. De nemcsak régi, hanem jégén készült, ahol néhányan fűrészt tartanak a kezükben. Vajon mit csinálhatnak, mi a foglal-

kozásuk? Eláruljuk, hogy egy kihalt szakmát űznek. Válaszodat küldd el címünkre, és ajándékkönyvet nyerhetsz! **Megfejtéseket február 4-éig várjuk.** Levélcímünk változatlan: Jó Pajtás, Vojvoda Mišića 1., 21000 Novi Sad, e-mail: jopajtas.szerk@magyarszo.rs

Kérjük, a nevetek mellett tüntessétek fel iskolátok nevét, az osztályt és a lakcímet is!

A Jó Pajtás megjelenését támogatja

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad
82+79(02.053.2)
ISSN 0350–9141
COBIS.SR-ID 16225794

Vajdaság Autonóm Tartomány

Magyar Nemzeti Tanács

Vajdasági magyar gyermeklap

■ Megjelenik a tanévben minden csütörtökön ■ Első szám: 1947. január 1. ■ Alapító (laptulajdonos): Magyar Nemzeti Tanács ■ Kiadja a Magyar Szó Lapkiadó és Nyomdaipari Kft., 21000 Novi Sad, Vojvoda Mišića 1., Szerbia ■ A kft. igazgatója: **Ökrész Rozália** ■ A Magyar Szó napilap főszerkesztője: **Varjú Márta** ■ A Jó Pajtás hetilap és a Mézeskalács havilap felelős szerkesztője: **Nagy Magdolna** ■ Tördelés és grafikai szerkesztés: **Buzás Mihály** ■ Lektor: **Tóth Eszter** ■ Állandó munkatársak: **Bori Mária, Herédi Károly, Koncz Erzsébet, Lukács Melinda** ■ Telefon: 021/457-100 ■ Kéziratokat és képeket nem őrzünk meg és nem küldünk vissza ■ Terjeszti a Magyar Szó Lapkiadó Kft. terjesztőosztálya, telefon: 021/557-304, e-mail: plasman@magyarszo.rs ■ Dinárfolyószámla: 160-920019-57 Banka Intesa Novi Sad (feltüntetni: Jó Pajtás-előfizetésre!) ■ Előfizetés egy évre (kb. 38–42 szám) 2000 dinár (csak belföldi kézbesítéssel) ■ Előfizetés egy évre (külföldre): a postaköltség változásának függvényében (érdeklődni e-mailben) ■ Készül a Magyar Szó Kft. FORUM Nyomdájában, Újvidéken ■ Jó Pajtás az interneten: www.jopajtas.com ■ Szerkesztőségi e-mail: jopajtas.szerk@magyarszo.rs